

életi

AZ ELMÚLT HÉT

A POLITIKAI ÉS A KATONAI HELYZET ROMLÁSA Libanonban arra készítette Fahd szaúd-arábiai uralkodót, hogy személyes megbízottja révén sürgős tárgyalásokat kezdjen a tüzszünet és a tervezett nemzeti párbeszéd megmentésére.

Ennek jeleként értekelik Bejrútban, hogy Rafik Hariri kiterjedt megbeszélésekbe fogott a keresztény jobboldal, az ellenzéki nemzeti megmentési front és más politikai-vallási csoportok vezetőivel.

A drúz tartományok öngazgatási terve körül szított politikai vihar, a Valid Dzumblatt ellen indított kampány azt a gyanút kelti a Haladó Szocialista Párt vezetőségében, hogy a kormány mögött álló jobboldal csupán ürügyet keres az ellenzék egységének megbontására, a megbékélési kísérlet aláadására, hiszen nyilvánvaló, hogy a szeparatizmus vádja minden alapot nélkülöz. A falangista irányítású jobboldali milícia, a „Libanoni erők” parancsnoki tanácsa a szocialista pártba állítólag „beszivárgott” kommunistáknak tulajdonította a drúz kezdeményezést, amely szerinte — úgymond — egyszerre szolgál kommunista, szíriai és szovjet célokat.

A LIBANONI HADSEREG PARANCSNOKSÁGA elismerte, hogy zendülés tört ki a hammanai laktanyában. A hivatalos közlemény szerint a „katonai gyűlés egyik résztvevője a törvényeket és a katonai előírásokat megsértve, az igazsággal és a tényekkel ellentétes közleményt olvasott fel”. Az illetékes hatóságok vizsgálatot, illetve bírói eljárást indítottak az ügyben.

Az Al-Baath című damaszki lap szerint a libanoni tisztek és katonák megmozdulása figyelmeztetés volt a bejrúti falangista hatalom számára, amely a NATO jelen levő erőire támaszkodva katonai kaland útján, a nemzeti-hazafias erők eltiprásával próbálta helyettesíteni a nemzeti megbékélést. Ez a kísérlet azonban kudarcba fulladt.

Robert McFarlane amerikai megbízott a Dél-Libanont megszállva tartó izraeli csapatok átcsoportosítása óta először találkozott Jichak Samir izraeli külügyminiszterrel. Samir közölte, hogy Izrael üdvözlöi a libanoni tüzszünetet, majd aggodalmát fejezte ki Szíria növekvő befolyása miatt.

A SZOVJETUNIO KÉSZ ARRA, hogy fokozza Egyiptommal folytatott gazdasági együttműködését. Új vállalkozások létesítéséről, és a Szovjetunió segítségével már korábban megkezdett beruházások bővítéséről is szó lehet — jelentette ki Ivan Grisin szovjet külkereskedelmi miniszterhelyettes egy egyiptomi lapnak adott nyilatkozatában.

Grisin az Al-Ahram Al-Iktisadja kéthetente megjelenő gazdasági szaklapnak, a félhivatalos Al-Ahram napilap gazdasági mellékletének nyilatkozott.

Grisin utalt arra, hogy a két ország kereskedelmi kapcsolatainak a szadati időkben történt drasztikus csökkenése után az árucserét tavaly óta ismét jegyzőkönyv szabályozza. „Az országok ösztönözni fogják az együttműködését azonban nem szabad pusztán az árucserére korlátozni” — jelentette ki. — „A gazdasági együttműködésnek kell a fő alappal lennie.” Grisin szerint a Szovjetunió hajlandó Egyiptommal a normális gazdasági kooperációra. Ha az arab ország úgy kívánja, ipari segélykérelmet terjeszthet elő, amit szovjet részről készek beépíteni a következő ötéves terv előirányzataiba.

A szovjet miniszterhelyettes az általános államközi kapcsolatokról is szólt. Utalt arra, hogy az egyiptomi külpolitika mindig az elnöki hatalomrendszer függvénye volt. Ez a hatalmi rendszer — mondotta — megerősödött, és nagyobb remény van arra, hogy a két ország kapcsolatai javulni fognak.

MIKÖZBEN AZ NSZK-BELI KÖZVÉLEMÉNY mind határozottabban követeli az amerikai rakéták telepítésének elhalasztását és a genfi tárgyalások folytatását, a kormány egyre inkább megmásíthatatlan tényként kezeli a telepítést. Brádt a nyugatnémet érdekek következetesebb képviselőjét követeli a kancellártól.

A nyugatnémet szakszervezeti szövetség (DGB) szervezésében nemzetközi békekonferencia kezdődött Kölnben. Megnyitó beszédében Ernst Breit, a DGB elnöke hangsúlyozta, hogy a fegyverkezési verseny nem szolgálja a békét, s hogy a konfrontációt mielőbb az együttműködéssel kell felváltani. Kijelentette, hogy csak a bizalom és a közeledés légkörében lehet szó hatékony leszerelésről. Hozzátette, hogy mind a mai napig sem a NATO, sem a bonni kormány nem tudta megmagyarázni elfogadhatatlan, miért nem akarja figyelembe venni a brit és a francia nukleáris fegyvereket. Mindenestre az emberek nem akarnak újabb nukleáris rakétákat.

AZ ATLANTI KÖZGYŰLÉSEN ELHANGZOTT BESZÉDÉBEN Jacob de Ruiter holland hadügyminiszter nem kimélta, hogy Egyesült Államok politikáját: keréken kimondta, hogy Washington az enyhülési politikát háttérbe szorította a katonai készség fokozásának politikájával szemben.

A NATO-országok parlamenti képviselőinek rendes évi tanácskozásán az első két nap az állandó bizottságok zárt üléseivel telt el. A közgyűlés a politikai, gazdasági, katonai és tudományos-kulturális állandó bizottság jelentéseit hallgatta meg. De Ruiter a katonai bizottság ülésén szólalt fel. Rámutatott: Nyugat-Európa helyzete folytán jobban érdekelt az enyhülés fenntartásában, mint az Egyesült Államok.

A miniszter azonban nem utasította el a NATO-határozat alapján Hollandiának szánt 48 robotrepülőgép befogadását, csupán emlékeztetett rá: a holland kormány a végső döntést erről később kívánja meghozni — a genfi tárgyalások értékelése után.

Már nemcsak „fűszersziget”

Grenada négy éve

A második szabad ország Latin-Amerikában. A kubai sajtó szokta így nevezni a kis karib-tengeri szigetállamot, Grenadát, ahol négy és fél évvel ezelőtt, 1979. március 13-án népi demokratikus, anti-imperialista forradalom söpört el Eric Gairy diktátort és rendszerét. A forradalmi felkelés irányítója a hazánkban járt Maurice Bishop volt. A győzelem után az általa vezetett Új Jewel-párt állt az ország élére, a kormányfő Bishop lett.

A Karib-tenger ékszerének, vagy a fűszerek szigetének is nevezett, mindössze 334 négyzetkilométernyi területű, 120 ezer lakosságú kis ország 1968-ig angol gyarmat volt, teljes függetlenségét 1974-ben nyerte el. Első miniszterelnökének, a későbbi diktátornak, Gairynek vitathatatlan szerepe volt a függetlenség kivívásában. Ő hozta létre a kétkezi és a szellemi dolgozók első szakszervezeit az ötvenes években. A mozgalom irányításával kivívott tekintélyének köszönhetően utóbb a sziget vezetőjévé választották. A hatalom birtokában azonban hátat fordított korábbi elveinek.

Maurice Bishop angolai tanulmányai befejeztével, 1970-ben tért vissza Grenadába. A fokozatosan romló gazdasági-társadalmi helyzet, a Gairy-féle személyi diktatúra erősödése láttán 1972-ben megalakította a „Mozgalom a Népi Gyűlésekért Szervezetet”, és politikai harcot kezdett a korrumpált rendszer ellen. Ugyanabban az évben alakult meg a Jewel-mozgalom. (A betűszo, amely összeolvasva „ékszer” jelent, az együttes törekvés a jólétért, az oktatásért és a szabadságért szavak angol kezdőbetűiből áll össze.) A két csoport 1973-ban magát marxista-leninistának tekintő párttá egyesült, s az Új Jewel-mozgalom nevet vette fel. A Jewel-t a legtöbb ország sajtójában lefordítják, s a grenadai párt így gyakran Új Ékszer Mozgalom néven szerepel.

Az „új mozgalom”-hoz három évvel később csatlakozott a Nemzeti Párt és az Egyesült Néppárt, s ezáltal — Maurice Bishop szavaival — „az Új Jewel olyan párt lett, amely a politikai hatalom megragadását tűzte ki célul”. Ez a cél az 1970-es fegyveres felkeléssel megvalósult. A Bishoppal az élen megalakult új kormány legfőbb belpolitikai célként az elmaradottság és a szegénység felszámolását tűzte ki, külpolitikájában pedig antiimperialista, el nem kötelezett irányvonalat.

Grenada a világ egyik legszegényebb országa, az egy főre jutó nemzeti jövedelem alig haladja meg a 400 dollárt. A forradalom győzelme előtt ipar gyakorlatilag nem volt, az elmaradott mezőgazdaság termékei arra sem voltak elegendőek, hogy a hazai lakosságot élelemmel ellássák. A kivétel elsősorban fűszerekből: szerecsendióból, szegfűszegből, fahéjból, valamint kakaóból és cukorból állt.

Négy év alatt természetesen nem lehetett a korábban felhalmozódott gondokat mind megoldani. Az elért eredmények azonban tiszteletre méltóak. Munkahelyek ezreit hozták létre, a munkanélküliséget 59 százalékról 12 százalékra csökkentették. 1982-ben 5,5 százalék volt a gazdasági növekedés, az export egyharmadát már az úgynevezett nem hagyományos termékek adják, s egyre kevesebb élelmiszert kell importálni. Előbb az általános, majd a középiskolai oktatást tették ingyenessé, s hamarosan bevezetik az ingyenes egészségügyi ellátást.

A Bishop-kormány haladó antiimperialista külpolitikáját, szoros együttműködését Kubával, törekvését a szocialista országokkal való széles körű kapcsolatok kiépítésére sem Washington, sem közép-amerikai szövetségei nem nézik jó szemmel. A kubai segítséggel épülő polgári repülőteret — amelyre a turizmus fejlesztése érdekében elengedhetetlen szükség van — az amerikai propaganda „kubai-szovjet katonai támaszponttá” nevezte ki. Közép-Amerikával foglalkozó beszédekben maga Reagan elnök nem egy ízben támadta, sőt, az USA nemzetbiztonságát veszélyeztetőnek minősítette Grenadát.

A Saint Georgels-i kormány valóban nem csinál titkot abból, hogy igyekszik sokoldalúan fejleszteni kapcsolatait a szocialista országokkal. Következik az külpolitikájának haladó alapelveiből, s abból a megfontolásból, amelyet 1980. augusztusában a hazánkban tartózkodott Bernard Coard grenadai miniszterelnökkel, illetve a Magyar Hírlapnak adott interjújában így fogalmazott meg: „Egy országot mindaddig nem lehet igazán függetlennek, el nem kötelezettek nevezni, amíg aktív kapcsolatai csak a Nyugattal vannak. Következésképpen pártunk és kormányunk számára az, hogy gazdasági és kereskedelmi kapcsolatot hozzunk létre a szocialista országokkal, elsődleges, kiemelt fontosságú cél.”

A magyar-grenadai diplomáciai kapcsolatok 1977-es felvételét követően Coard miniszterelnök-helyettes budapesti megbeszélései vetették meg országaink kereskedelmi és műszaki-tudományos együttműködésének az alapjait. Ennek keretében hazánk szakemberekkel, egészségügyi felszerelésekkel segít Grenadát. Magyar irányítással és berendezéssel épül például a szigetország egyik legjelentősebb rádióadója.

Hazánk — erejéhez, lehetőségeihez mérten — igyekszik segítséget nyújtani Grenada gazdasági fejlődéséhez. Ehhez megfelelő alap az, hogy Magyarország rokonszenvvel kíséri a grenadai forradalom fejlődését, a kis karibi ország haladó bel- és külpolitikáját.

A szokásosnál is mozgalmasabb volt a New York-i diplomáciai nagyhét, az az ENSZ-közgyűlés általános vitájának első hete. A beszédek hosszú sora, s a megjelent notabilitások még hosszabb névsora — az általános vita még csak harmadánál tart — persze nem minőségjelző. A hangulat nem a legjobb.

A felszólalások szinte kivétel nélkül rámutattak a nemzetközi helyzet aggasztó romlására, a fegyverkezési hajza már-már megfékezhetetlennek tűnő elszabadulására, a világgazdaság áldatlan helyzetére.

Ha a rossz hangulat nem is azonos a borúlátással, a legtöbb delegáció, főként a kisebb országok delegációi körében ez a kérdés hangzott el leggyakrabban: most aztán hogyan tovább? Az egyik lehetséges válasz erre a kérdésre az Indira Gandhi indiai miniszterelnök által összehívott kerekasztal-konferencia adta meg, ha nem is konkrét javallatok és programok formájában, de pusztán létevével. Az értekezleten közel harminc állam- és kormányfő vett részt abszolút nem hivatalos jelleggel, de annál nagyobb meggyőződéssel: a feszültségek jelenlegi fokán mindennél fontosabb a tárgyalás — potenciálisan a megértés — csatornáinak nyitvatartása.

Persze a biztonság szempontból legfontosabb csatorna — a szovjet-amerikai közeledés csatornája — éppenséggel a legkevésbé „hajózható”. Sajnos, az amerikai kormányak a je-

lek szerint vannak belpolitikai okai arra, hogy ezt ne tagadja, sőt, a jobboldali legerőszakosabb csoportjai felé tekingetve, még dicsekedjék is vele. Reagan elnök a minap egy tévéshow-ban nem minden önleltség nélkül jelentette ki: amióta beköltözött a Fehér Házba, még egyszer sem használta a „forró drótot”, a Fehér Ház és a Kreml között a hatvanas években létrehozott közvetlen kommunikációs vonalat.

Indira Gandhi, az el nem kötelezettek problémáival foglalkozó csúcstalálkozó is aláhúzza, éppen a szovjet-amerikai párbeszéd felújításának lenne a legtöbb közvetlen haszna a jelenlegi mélypontra. Ez pedig egyre inkább problematikusává válik. A New York-i diplomáciai körökben érthetően különbözőek a megítélések a dél-koreai repülőgép katasztrófájáról, de meglepő az egyetértés abban, hogy Gromiko szovjet külügyminiszter New York-i utazását nem szabadott volna megakadályoznia a Reagan-kormány.

Az el nem kötelezettek a csúcscsintézis eszmecserék folytatását tervezik Új-Delhiben. Az ENSZ-közgyűlés általános vitája folytatódik. A szocialista országok — különösen Losonczi Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének beszéde és Henryk Jablonski lengyel államfő felszólalása tanúsította ezt — tudatosan dolgoznak a hangulati mélypont leküzdésén.

NDK-NSZK

Megélnékölt párbeszéd

Ami a nyugatnémet vendégek fogadását illeti, mostanában meglehetősen zsúfolt az NDK politikai naptára. Az utóbbi hetekben valósággal egymásnak adták a kilincset az NSZK-ból és Nyugat-Berlinből jövő, különböző szintű és pártállású látogatók. Itt járt Egon Bahr, az SPD biztonságpolitikai szakértője, Helmut Schmidt volt kancellár, Richard von Weizsäcker nyugat-berlini kormányzó polgármester, rajtuk kívül a Bundestag frakciójának számos tagja, legutóbb egy CSU-képviselő. Előtte pedig — még a nyáron — Franz Josef Strauss bajor miniszterelnök. Akár a tárgyalások alappondolatának is tekinthetjük azt, amit Erich Ifo-necker mondott Herbert Miesnek, a Német Kommunista Párt elnökének: — Mi nem megterhelést, hanem javulást kívánunk a két német állam kapcsolatában, s a Nyugat-Berlinhez fűződő viszonyban.

A fővárosiak kedvelt lapja, a Berliner Zeitung cikk-

írója a napokban olyan nyugati sajtóhangokat idézett, amelyek látszólag meglepetten kérdezték: vajon Berlin újabb a nyugati politikusok Mékkájává vált volna? „Mi ebben a meglepő?” — kérdezte vissza a lap. Hiszen az NDK olyan ország, amely a két legerősebb katonai szövetség érzékeny határvonalán fekszik. A megélnékölt párbeszéd fő okát az újság is abban látja, amiben berlini megfigyelők általában, nevezetesen: Európa válaszul előtt áll a tekintetben, hogy sor kerül-e az Egyesült Államok új, elsőszámú mérő fegyvereinek telepítésére, vagy pedig hajlandó-e Washington olyan megállapodásra, amely kizárja a rakételepítést, s egyúttal lényegesen csökkenti a már meglévő arzenálokat.

E válasz egyebek között a két német állam viszonyára nézve sem közömbös. Mint ahogyan az NDK és az NSZK viszonya — a már említett földrajzi fekvésen túlmenően — a béke iránti történelmi felelősségből eredően is érzékeny fokmérője kontinensünk biztonságának. Ezért azután a legkevésbé sem meglepő, hogy az NDK a maga eszközeivel a dolgok pozitív irányú fejlődéséért munkálkodik. „Teljesen mindegy, mily nagy vagy kicsiny közös nevező lehetséges, mi nem sajnálunk semmilyen erőfeszítést a közös érdekek és kapcsolódási pontok fellelésére, ily módon is mindent megtevé annak érdekében, hogy ne növekedjen a háborús veszély” — írta a Berliner Zeitung.

Az NDK mértékadó politikai többször megisméteiték felhívásukat a nyugatnémet vezetőkhez, hogy vizsgálják felül álláspontjukat a rakétakerésben, és lépjenek fel a genfi tárgyalások sikeréért.

Berlinben aligha ok nélkül teszik fel a kérdést: miképpen képzelhető el a tartós német-német kapcsolatok, ha a szövetségi köztársaságot újabb atomfegyverekkel tüzdelik tele, s a legjobban felszerelt felvonulási bázissá építik ki a szocialista országok ellen? A nemzetközi helyzet további éleződése negatívum befolyásolja az eddig jól fejlődő NDK-NSZK kapcsolatokat, és csak választékdekre kényszerítend az NDK-t.

Szovjet-kínai konzultációk

Moszkvában továbbra is nagy érdeklődéssel figyelik a több mint tízéves szünet után felújított tárgyalássorozatot, amelynek célja, hogy változtasson a szovjet-kínai viszony utóbbi két évtizedes, a Szovjetunió részéről mindig is rendellenesnek tekintett állapotán. A kapcsolatokban az utóbbi időszakban már megfigyelhetők voltak bizonyos kedvező tendenciák. Bővültek — s az előirányzatok szerint az idén a múlt évnek háromszorosára emelkednek — a kereskedelmi kapcsolatok, bizonyos fennálló kapcsolatok megújulása és egyéb területeken is. A viszony módosulásának jeleként értékelik a szovjet fővárosban, hogy a kínai nemzeti ünnep előestéjén a moszkvai kínai nagykövetségen rendezett fogadáson megjelent a szovjet Legfelsőbb Tanács Elnöksége elnökeinek egyik helyettese is.

Moszkvában ugyanakkor megállapítják azt is, hogy ezek csupán az első, kezdeti lépések. Mint Jurij Andropov augusztus végén a Pravda kérésére válaszulva megfogalmazta, a kétoldalú kapcsolatok

tok jelenlegi szintje még távolról sem olyan, amilyennek a Szovjetunió meggyőződése szerint lennie kellene. két ilyen hatalmas és ráajásul szövetségi hatalom között. Sokat lehet még tenni a kereskedelem további fejlesztése, a gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés rendezése terén, a kulturális, a sport és egyéb kapcsolatok területén.

A továbbra is kétségtelenül meglévő nézetkülönbségek, sok fontos nemzetközi kérdés megközelítésében mutatkozó jelentős eltérések ellenére Moszkvában erre meg is van az ösztönözés szándék. A Szovjetunió, mint ezt a Legfelsőbb Tanács Elnöksége és a Minisztertanácsnak a kínai nemzeti ünnep alkalmából Pekingbe küldött üdvözlőte megállapította — abból indul ki, hogy korunk talán legfontosabb kérdéseiben, a háborús veszély elhárítását, a béke megszilárdítását és a szocializmus pozícióinak erősítését illetően azonosak a két ország érdekei. A szovjet-kínai kapcsolatok kedvező alakulása mindkét országnak javára válna, elősegítené az előttük álló hosszú távú gazdasági feladatok megoldását.

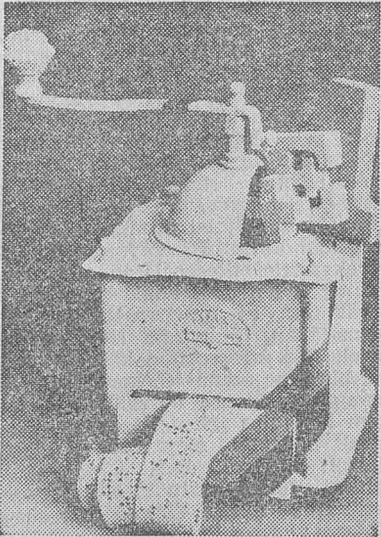
VÁROSAINK

A BAKONY KÖZPONTJA

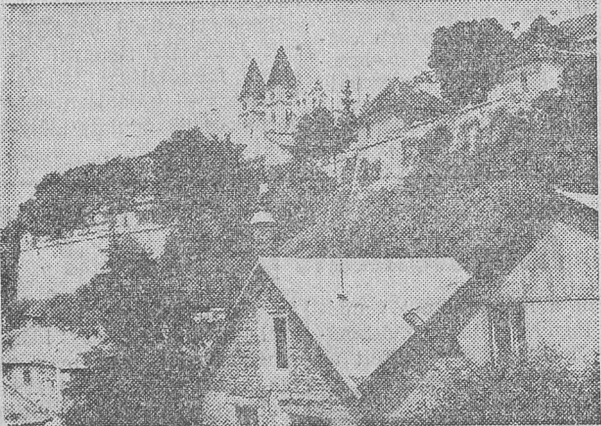
Veszprém

Az első régészeti leletek az újabb korból, az i. e. IV—III. évezredből származnak. A honfoglalás magyarok sáncokkal megerősített templomerődöt találtak itt, ahol később az első hazai püspökség alakult. I. István és felesége, Gizella királyné kedvenc tartózkodási helyeként jegyezték fel a krónikások.

A ma 57 ezer lakosú város már nemcsak közigazgatási, kulturális, hanem ipari és tudományos centrum is.

Két felsőfokú intézmény, hat középiskola és 13 általános iskola működik Veszprémben. A város színháza elsősorban magyar szerzők műveinek bemutatásával tevékeny országhírnevet.

A vár a környezetből 30 méter magasán kiemelkedő dolomitsziklán épült. Tűztornya 291 méterrel van a tengerszint felett. Itt látható többek között az Ifjúsági Park, a Törvényház, a Közgazdasági és Kereskedelmi Szakközépiskola, a Megyei Levéltár. Múzeumában gazdag dokumentumanyagot, kőtárat és fényképfüzetanyagot talál a látogató.

A Séd pataktól délre működik a vadaskert, ahol szép természetes erdei környezetben élnek a gyűjtött hazai és egzotikus állatok.

Az 1939-ben Folly Róbert tervei szerint épült viadukt nyugati kapuja a veszprémi belterületnek; merész ívelésével, szép kilátásával egyike a város látványosságainak. U. G.

Felajánlások

az új Nemzeti Színház építésére

A Dunai Vasmű Béke szocialista brigádjának minden tagja havonta 50 forintot ajánl fel egy éven keresztül az új Nemzeti Színház építésére; a nagyüzem gazdasági munkaközösségei egymillió forintot adományoznak erre a célra.

December 2-án a Nők Lapja a Budapest Sportszarnokban estet szervez, ennek tiszta bevételét felajánlja. Az Állami Könyvtérjesztő Vállalat egyik, úgynevezett Reprint-kiadásának tiszta nyereségét, a Fővárosi Operettszínház két, általuk szervezett előadás bevételét ajánlotta fel a célra.

Az operatív bizottság ismételt felhívja a figyelmet, hogy az építkezés költségeihez 1983-ig lehet hozzájárulni.

Aradi mementó

Október 6-án minden évben megemlékezünk az aradi vértanúkról, a magyar szabadságharc mártírhalált halt tábornokairól.

Az aradi vértanúk — a köz tudattal ellentétben — nem tizenhárom, hanem tizenötön voltak. A tizennegyedik — pontosabban az első — Ormai Afferberg Norbert vadászvezető 1849. augusztus 22-én állt Haynau véstörvényszékének bitója alá, a tizenötödik pedig Kazinczy Lajos (a költő fia) október 25-én fejezte be ifjú életét. Október 6-án egyébként Pesten, a hírhedt Új Épületben is két kivégzés volt: Batthyány Lajosnak, az első felelős magyar kormány elnökének és Fekete Ferencnek, a szabadságharc egyik szabadsapat-vezetőjének oltották ki az életét.

Katona Tamás történész, e korszak hivatott szakértője. Négy éve jelent meg „az aradi vértanúk” című hézagpótló művének bővített kiadása.

— Budapest ostromának leg súlyosabb napjaiban került kezembe Görgey Arthur „Életem és működésem” című önéletrajza, amely túlnyomórészt az 1848—49-es eseményekkel foglalkozik a szemtanú hitelességével — mondja. — A könyv nagy hatással volt rám, s azóta szüntelen munkásságom jelentős részét ennek tanulmányozására fordítom.

— Hol található az eredeti dokumentumok?

— Az aradi hadbírósg teljes iratanyaga 1927 óta a Hadtörténelmi Intézet levéltárában

van. Ugyanitt őrzik a kivégzett honvédtisztek börtönben írott leveleit, naplóit és a szemtanúk visszaemlékezéseit. Több mint félezer „vádolt” állt 1849-ben az aradi véstörvényszék előtt, s a tábornokok többségének életútja is — hogy úgy mondjam — kész regény! Voltak közöttük magyarok, szerbek, horvátok, svábok, szlovákok, volt aki egy szót sem tudott magyarul — mégis magyarnak vallották magukat. Akadtak igazi, s úgyszólván „véletlenül” lett hősök, mártírok, kiemelkedő egyéniségek és „szürke emberek” is.

— Mi maradt ki és mi került be könyvének második kiadásába?

— Kihagytam Kazinczy Lajos naplóját, amelyről sikerült kiderítenem: hamisítvány! Unokaöccse írta, s publikálta 1906-ban egy történelmi folyóiratban, csupán azon felbuzdulásból, hogy nagybátyját nem méltányolta az utókor érdemei szerint. Bekerült viszont a második kiadásba Poeltenberg Ernő honvédtábornok két levele. Leszámazottai 1958-ig Badacsonytomajon élték, s a levelek az ő hagyatékukból kerültek napvilágra. Jó néhány más, eredeti levélről is tudunk, így például Aulich Lajosnak öccséhez, Aulich Pálhoz írott sorairól — de ezek mindmáig még valahol kallódnak, lapanganak. Egyébként a Nemzeti Színházban vár bemutatásra Molnár Imre költő és műfordító „A Csuhás” című drámája. Központi figurája Marchot Eduard egykori aradi várkaplán, aki kivégzésük előtt naponta együtt volt a siralomház lakóival.

MÉHÉSZET

Világkongresszus Budapesten

Nemzetközi méhészeti világkongresszus és kiállítás színhelye volt a közelmúltban Budapest.

A gazdag hagyományú és napjainkban is magas színvonalú hazai méhészkedés elismerését jelzi, hogy országunk ad otthont a szakemberek hagyományos nemzetközi találkozójának.

Már jóval a honfoglalás előtt is foglalkoztak a Kárpát-medencében méhészettel. Herodotosz említi például, hogy az Ister (Duna) mellékén lakó trákok méhészkednek. Honfoglaló őseink is ismerték e tevékenységet, hiszen maga a méh és a méz szavunk is finnugor eredetű.

Ma hazánkban harmincezer méhész tartanak nyilván, akik 600 ezer méhcsaládot gondoznak, és termelésük évente eléri a 15 ezer tonnát. Mind fontosabb szerep jut a melléktermékeknek is. A pempót, a méhszurkot a kozmetikai ipar és a gyógyászat hasznosítja. A legújabb „sláger” a propolisz, a méhek „városvédő” nedve (pro = ért, polis = város). Ezzel függönyözik el télen a kaptár bejáratát, fertőtleníti vele a lépeket, de ezzel táplálkoznak is. A népi gyógyászat régóta alkalmazza sebekre, légúti megbetegedésekre és bélbántalmak ellen. Az újabb vegyészeti kutatások és kísérle-

tek is alátámasztják hatásosságát.

Mindezekről szó esett a sorrendben 29. nemzetközi kongresszuson a Budapest Sportszarnokban.

A kongresszusra közel 2000 külföldi vendéget vártak, az előadások pedig a többi között felölelték a biológia, a méhkortan, a méhészeti termékek, valamint azok egészségügyi alkalmazásának, a tudomány és technika méhészeti kapcsolatainak témakörét.

SZIGETKÖZNÉL

Mederszabályozás a Dunán

Közösen szabályozzák a magyar—csehszlovák vízügyi szervek a Duna egyik legnehezebben hajózható, gázlós részét, a Bagoméri-kanyart. A Szigetköznel levő egy kilométeres szakaszon már korábban is folyt munkálatok, most a már kiépített művek megerősítéséhez és bővítéséhez kezdtek hozzá. Összesen 7 ezer tonna követ építenek be, amelyet csehszlovák önjáráó uszályok szállítanak a helyszínre egy Pozsony közelében levő kőbányából.

A munkák idejére korlátozzák a hajóforgalmat, a megkötések elsősorban a teherforgalmat érintik.

Átadták a 300. szovjet metrókocsit

A Budapesti Közlekedési Vállalat Kóer utcai járműtelepén ünnepélyes külsőségek között vették át a 300. szovjet gyártmányú metrókocsit.

A Szovjetunióban, magyar megrendelésre készült első metrószervevények éppen 15 esztendője járnak a főváros földalatti útjait, s ez idő alatt csaknem másfél millió kilométer tettek meg. A miticsi gégyárban készült 300. Magyarországra szállított metrókocsi a budapesti metró legújabb, jövőre elkészülő szakaszán szállítja az utasokat.

Nyikolaj Jevtyjev, az Energomasexport vezérigazgató-helyettese a szervevényeket készítő szovjet üzemek, főhatóságok, valamint az Energomasexport külkereskedelmi egyesülés képviselőiből álló küldöttség vezetője az ünnepségen elmondta: nemcsak a gyártó, hanem a magyar karbantartó szakemberek munkáját is dicséri, hogy a szovjet metrószervevények több mint egy évtizede főjavítás nélkül látják el feladatukat, s motorkocsi meghibásodása miatt a budapesti metrónál még nem fordult elő menetrendi zavar. Beszámolt arról, hogy a szovjet szakemberek most fáradoznak egy új, korszerűbb kocsi típus kidolgozásán.

Cigányság és művelődés

Hogyan befolyásolják a közművelődési intézmények és a népfőnt a cigányok életmódját? — erről beszéltek, immár másodikban a Hazafias Népfőnt cigányfórumának résztvevői a Belgrád rakparti székházban. Juhász Róbert, a népfőnt osztályvezetője többek között megemlítette, hogy az idén huszonkét helyen szerveztek cigány-olvasótáborokat, amelyben ezer gyerek vett részt. Kormos Sándor, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője beszélt arról a különbségről, amely az egyes megyék között tapasztalható abból a szempontból, hogy a cigánygyerekek hány százaléka végzi el a nyolc osztályt.

A beszélgetés során Bárony János javasolta, hogy a cigányklubok, együttesek támogatására külön pénzalapot hozzanak létre, és ne megtűrt, bármikor felszámolható formák legyenek ezek. Felvetette ismét a cigánygyerekek jövője gondolatát, amely módot adna a nemegyszer meglehetősen szélsőséges vélemények közelítésére, az elvi és a gyakorlati problémák tisztázására. Ráduly József a KISZ KB képviselőjében elmondta, hogy terveik szerint jövőre minden megyében megrendezik a cigányfiatalok továbbképző fórumát. Szirte-si Zoltán a dorozsmai olvasótáborban szerzett személyes tapasztalatait mesélte el, illusztrálva az

ilyen rendezvények hasznosságát. Kiss Istvánné, a Heves megyei felmérésről beszámoló a közművelődés általános problémáiról is szólt.

Orsós Jakab elmondta, hogy tapasztalatai szerint ahol a cigányokkal sok probléma van, ott a helyi vezetők munkájával is bajok lehetnek. Ő is megerősítette, hogy a kultúrházakba kevés cigány jár, különösen a negyven- és ötvenöt évesek közül, de nem azért, mert nincs igényük a kultúrára, hanem mert sokszor nem jól közelednek hozzájuk. Forgács András elmesélte, hogy Zalaegerszegen, amióta megszünt a cigányszárművelődés, a cigányok megfelelő találkozási hely hiján a Centrum téren jönnek össze, amit a hatóságok nem néznek jó szemmel. Horváth László aláhúta, hogy a társadalom elmaradottabb rétegeinek helyzetéért nem csupán ők, hanem azok a csoportok is felelősek, akiknek módjukban volt feljutni magasabb szintre. Daróczy Ágnes javasolta, hogy a művelődési intézmények idomuljanak azokhoz az élő összejöveteli formákhoz, szokásokhoz, amelyek a cigányokra jellemzőek. Kozák Istvánné, a fórum elnöke a vitát összefoglalva azt a fejlődést hangsúlyozta, ami a súlyos gondok ellenére az utolsó években a cigányság életében végbement.

Ha véget ér a tanítás...

Gyermekmegőrző vagy klubnapközi

Budapest kétszázötven ezer általános iskolásának 62 százalékát, több mint 130 ezer gyermeket vettek fel az idén napközibe. A fővárosban összesen 3892 napközis csoportot szerveztek — 288-cal többet, mint az elmúlt tanévben — ebből mindössze 699 a felsőtagozatos csoport. Az alsó tagozatos tanulók többsége — például a III., a IX., a XI. és a XIII. kerületben 80 százalékuk — napközis. Vannak olyan kerületek is — például a VIII., a XIV. és a XX. — ahol az általános iskolásoknak csak a fele jár napközibe, s itt is elsősorban az alsó tagozatosok.

A főváros általános iskolai napközi otthonainak nevelési színvonala, a feltételek is rendkívül eltérőek. A régi „megőrzőhelyek” színvonalán működő napközi otthonoktól a szocialista társadalom mai és egyre növekvő igényeinek is megfelelő, szociális, gyermekvédelmi és nevelési feladatait jól megoldó intézményekig sokféle variációt találunk. Napjainkban sok helyen hiányos

a felszerelés, s nem otthonos a berendezés, ugyanabban az osztályteremben folyik a napközis foglalkozás, mint a tanítás. A pedagógusok szerint ez az egyhangúság fásztó, nehezebben megy a tanulás, nyugtalanabbak a gyermekek. A napközis otthonokban sok még a szakképzetlen nevelő.

A fővárosban — a nehézségek ellenére is — sok napköziben jó ötletekkel, magas színvonalú munkával, újszerű formákkal igyekeznek túllépni a gyermekmegőrző funkciót. Idén — a múlt évnél csak a fele jár napközibe, s itt is elsősorban az alsó tagozatosok. A főváros általános iskolai napközi otthonainak nevelési színvonala, a feltételek is rendkívül eltérőek. A régi „megőrzőhelyek” színvonalán működő napközi otthonoktól a szocialista társadalom mai és egyre növekvő igényeinek is megfelelő, szociális, gyermekvédelmi és nevelési feladatait jól megoldó intézményekig sokféle variációt találunk. Napjainkban sok helyen hiányos

Könyvit az OTP

BC-számláról egy év után

Tavaly július elseje óta az OTP új szolgáltatást kínál: Budapestén a kerületi fiókoknál, míg vidéken a megyei fiókoknál tartják számon a BC — vagyis az utazási költségvetés számlákat. Azóta nem kell a fővárosba utazni, vagy buszozni a belvárosba, ha valót akar felvenni az utazó. Most már arra is van lehetőség, hogy elmaradt turista-utazás esetén ne váltsák vissza forintra a valutát, hanem betegyék erre a számlára.

— Egy év telt el: érdemes volt a fiókokhoz kihelyezni az utazási számlákat?

— Utólag sem döntenék másképp — mondja Mikola György, az OTP devizaosztályának vezetője. — Az új rendszer mindenkinek előnyös.

— Zökkenők nélkül vették át a helyi fiókok a számlák kezelését?

— Panasz eddig nem érkezett, bár meglehet, hogy eleinte lassabban szolgálták ki az ügyfelet. Azt persze nem állítom, hogy ezután sem lesznek panaszok. Könnyen előfordulhat, hogy egyik

ügyfelünknek kétszáz finn márkát küldenek, s amikor utazik, a fiók csak dollárban vagy márkában tudja kifizetni. A legfontosabb öt-hat valután kívül, ugyanis csak ritkán tartunk más pénznemeket, hiszen azokból a forgalmunk is elenyésző. Az ügyfél persze csak akkor tiltakozik, ha éppen Finnországba utazik, de ezen a gyakorlaton nem tudunk változtatni.

Az V. kerületi OTP ma már csak a Pest megyei és a kerületi polgárok számláit kezeli, s ahogy Dantmann Lajosné, a devizaszámla-osztály vezetője elmondta: általában azt ajánlják az ügyfeleknek, hogy külföldi rokonuk, ismerősük bankjával közvetlenül az OTP-hez küldessék a valutát, így az ithoniaknak be sem kell menniük a fiókhoz. Kapnak egy értesítőt, hogy a fiók számlát nyitott számukra, s az összeg bármikor a rendelkezésükre áll. És egy utolsó tanács az utazóknak: ha külföldön mégsem költik el valutájukat, hazatérve nyolc napon belül tegyék vissza a számlára.

Az egyes szabálysértések (3.)

Az egyes szabálysértésekről szóló kormányrendelet szép számmal tartalmaz olyan szabálysértési tényállásokat, amelyek a közrend és a közbiztonság védelmét hivatottak biztosítani. Ezek közül válogatunk e heti számunkban.

Személyi igazolvány

Azt mindenki tudja, hogy a személyi igazolványt az embernek mindig magánál kell tartania, s az erre feljogosított hivatalos személyek felszólítására fel kell mutatni. A személyi igazolvány ugyanis közhitelesen tanúsítja az abban feltüntetett adatok helytállóságát, s az életben gyakran szükség is van a személyi adatok igazolására. Fontos tehát, hogy a személyi igazolvány valóban a tényleges, a legújabb állapotnak megfelelő adatokat tartalmazza, mert ellenkező esetben megdőlné e közokiratba vetett bizalom. A személyi igazolványról szóló jogszabály éppen ezért számos kötelezettséget fogalmaz meg, amelyet a személyi igazolvány tulajdonosának fel kell tennie, ha nem akar kellemetlenséget. Aki a személyi igazolványával kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, szabálysértést követ el, s 3000,- forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. Ilyen címen helyszíni bírság is kiszabható, s az eljárás egyébként rendőrségi hatáskörbe tartozik.

Nézzük ezek után, milyen kötelezések is van az állampolgárnak a személyi igazolvánnyal kapcsolatban? Először is

mindenképp köteles a személyi igazolványt átvinni, az előírt esetekben kicseréltetni, érvényességét meghosszabbíttatni és a változásokat bejegyeztetni. Tulajdonosa köteles azt sértetlenül megőrizni, magánál tartani, és hivatalos személy felhívására személyazonosságát igazolása céljából átadni.

Ha egyenruhás rendőr igazolat valakit, egyértelmű, hogy hivatalos személy eljárásáról van szó, civil ruhás személyen azonban már kétségek merülhetnek fel, van-e joga elkérni a személyi igazolványt. Bár már többször foglalkoztunk azzal, ki is a hivatalos személy, emlékeztetünk itt is felsoroljuk: az államhatalmi szerv tagja, a bíró, az ügyész, a társadalmi bíróság tagja, az államhatalmi vagy államigazgatási szervnél, bíróságnál, ügyészségnél szolgálatot teljesítő személy, akinek tevékenysége az alkalmazó szerv rendelkezésszerű működéséhez tartozik, a fegyveres erőknél, társadalmi szervezeteknél, gazdasági vagy más szerveknél államigazgatási feladatot ellátó személy, továbbá a munkásör és az önkéntes rendőr.

Akinek a személyi igazolványa megsemmisült vagy elveszett, köteles azt a lakóhelye szerinti rendőrkapitányságon személyesen, haladéktalanul bejelenteni. Ha valaki személyi igazolványt talál, azt a legközelebbi rendőri szervnek, illetve rendőrnek kell haladéktalanul átadni. Tilos a személyi igazolványt másra átruházni vagy biztosítékul átadni, illetve átvenni.

Külön szabálysértést valósít meg az, aki személyazonossága igazolását megtagadja.

Aki az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemozdását, személyazonosságának megállapítása végett személyi igazolványának átadását megtagadja vagy az említett adatokra vonatkozólag valótlanul állít, háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Az eljárás ebben az esetben is a rendőrség hatáskörébe tartozik.

A rendőrségről szóló jogszabály alapján a rendőr jogosult és köteles a gyanúsán viselkedő személyeket, vagy azokat, akiknek igazoltatása rendőri intézkedés, közben szükséges, kilétni és személyazonosságuk megállapítása érdekében igazolásra felszólítani. Ha az érintett személy nem igazolja magát, a rendőr előállíthatja, s a személyazonosság megállapítása céljából 24 órás időtartamra őrizetbe is veheti.

Lakcím bejelentése

A személyi igazolvány egyik lényeges adata a személy állandó, illetve ha van, ideiglenes lakcíme. A lakcímbejelentési kötelezés elmulasztása már önmagában is szabálysértés, s az előző tényállásokkal azonosan, ez is háromezer forintig terjedő pénzbírsággal büntethető. Ezen a címen vonatkozó felelősségre azt a személyt is, aki a lakónyilvántartókönyv vezetésére vonatkozó szabályokat megszegi. Minden magyar állampolgár köteles az állandó vagy ideiglenes lakóhelyre beköltözését, illetve azoknak a megváltozását az illetékes tanács igazgatási feladatát ellátó szervénél legkésőbb 48 órán belül bejelenteni. Ha a bejelentés nem történt meg, vagy nem a tényleges helyzetnek megfelelően történt, az illetékes rendőrkapitányság a mulasztást — határozattal — kötelezi a tényleges állapotnak megfelelő bejelentés megtételére. A tényleges állapotnak megfelelő bejelentés teljesítését segíti elő, hogy a helyi lakónyilvántartó kötelezések közé tartozik:

— **figyelemmel kíséreni, hogy a be- vagy kiköltözött személy eleget tegyen a lakcímre vonatkozó bejelentési kötelezettségének;**

— **a szabályosan kitöltött bejelentő lapot aláírni és a helyi lakónyilvántartásba bejegyezni;**

— **a bejelentési szabályok megszegőinek adatait a legközelebbi rendőri szervnél vagy közzétehető bejelentési bejelenteni.**

A helyi lakónyilvántartás adatainak helyességét egyébként a rendőrség ellenőrizheti.

Külföldiek bejelentése

A külföldiek magyarországi tartózkodásának is megvan a maga szabályai. A szocialista országok állampolgá-

rai érvényes úti okmányokkal külön bejelentés nélkül 30 napig tartózkodhatnak az országban. Más országok állampolgárai azonban kötelesek bejelentkezni, s 30 napot meghaladó tartózkodásnál kijelentkezni.

A bejelentkezési kötelezettség a külföldi személyt terheli, a szállásadó felelőssége annyiban érvényesül, hogy ő köteles figyelemmel kíséreni és elérni, hogy vendége bejelentkezési kötelezettségének tegyen eleget.

Aki a külföldiek bejelentésére, jelentkezésére vagy az ország területén tartózkodására vonatkozó szabályokat megszegi, szintén háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. (Az eljárás itt is a rendőrség hatáskörébe tartozik, s a külföldi elkövetőt helyszíni bírsággal is lehet sújtani.)

Útlevelekérellem

Előfordul, hogy valaki nagyon szeretne külföldre utazni, de bizonyos okok miatt fél, hogy a valós adatok bejegyzése esetén elutasítják útlevelekérelmét. Ezért úgy dönt, hogy útlevelekérelmében egy kicsit szebb adatokat tüntet fel. Milyen eredményt nyel járhat az ilyen kísérletezés? Először is az útlevelet nem fogja megkapni, s ezen túl szabálysértésért is felelősségre vonják. Aki tehát az útlevelet iránti kérelmében valótlan adatot tüntet fel, ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Ugyanezen szabálysértés alapján vonják felelősségre azt a személyt, aki az útlevelemben meghatározott tartózkodási időn túl tér vissza külföldről, vagy az útlevelel olyan állam területére lép, vagy kísérel meg lépni, ahová utazásának engedélyezését nem kérte. (Ez utóbbi esetekben a pénzbírság háromezer forintig terjedhet.) Végezetül tízezer forintig terjedhet a pénzbírság, ha valaki a külföldön tartózkodás szabályainak megszegésével tartózkodott külföldön. (Ezeknél a szabálysértéseknél is a rendőrségnek van hatásköre az elbírálásra.)

Hirdetés, hirdetés

Választások idején, iskolai beiratkozáskor, fertőző állapotbetegség (járvány) kialakulásakor stb. találkozhatunk az utcán hatósági hirdetésekkel. Ezek hívják fel az állampolgárok figyelmét vala-

milyen fontos kötelezettségre. A nyilvános (hirdetményi) közzététel célja, hogy minél többen olvashassák, minél nagyobb körben mozgósítsanak. Aki ennek a célnak a megvalósulását megakadályozza azzal, hogy a hatóságnak nyilvánosan közzétett hirdetményét szándékosan megrongálja, olvashatatlaná teszi vagy leszakítja, szabálysértést követ el. A bírság ezer forintig terjedhet. A tanács szakszervezeti szervéről eljáró, erre felhatalmazott személy, illetve a közterület-felügyelő e szabálysértés miatt helyszíni bírságot is kiszabhat.

Az újságok hasábjain tömegével jelennek meg hirdetések. Úgy tűnik, mindenki azt hirdeti, amit akar, pedig a hirdetés is lehet jogellenes.

Aki jogszabályba ütköző, a közérkölcset sértő vagy az érdekeltek megfélemlítésére alkalmas hirdetés (reklámot) tesz vagy tétet közzé, háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

A Magyar Hirdető, illetve az újságok hirdetési rovatai nem is vesznek fel olyan hirdetéseket, amelyek az említett tilalimákba ütköznek. (Természetesen sokszor a hirdetés szövegéből még nem derül ki a jogellenesség, s így meg is jelenhet. Például: „maször hívásra házhöz is megy” szöveg még elmegy, ha azonban ezt a hirdetést néhány jelzővel is megtoldják, például „jó alakú”, „csinosnak mondott”, az már nem jelenhet meg, legfeljebb házassági hirdetésként, és a „hívásra házhöz megy” szövegrész nélkül.

A falakon, fákon elhelyezett „vadhirdetések” — azontúl, hogy tilosak és a köztisztaságot is veszélyeztetik — sokszor tartalmukban is jogellenesek, s így szabálysértést valósítanak meg.

Kutyatartás

Idegen emberekkel szemben a legszelídebb kutya is megvadulhat, de ha ez nem is következik be, akkor is meglepő perceket szerezhet egy-egy jól megtermett állat — megfelelő óvintézkedések hiányában — a gyanútlan járókelőnek. A kutyatartásnak is megvan a maga szabályai, s aki ezeket megszegi, „veszélyeztetés kutyával” szabálysértés címen vonhatják felelősségre. Az az elkövető, aki kutyáját

— **kóborolni hagyja, vagy a város belterületén felügyelet nélkül bocsátja utcára, vagy nem pórázon vezeti, illetve vadászterületen kolonc nélkül elengedi;**

— **szájkosár nélkül szállítja közforgalmú közlekedési vállalat járművén, vagy harapós kutyáját nem zárt helyen tartja, illetve nem helyezi el erre utaló táblát a ház bejáratán. (A bírság ezer forintig terjedhet.)**

Aki vendéglátó üzem helyiségébe vagy ételmiszer árusító boltba engedi be kutyáját, annak büntetése szintén ezer forintig terjedő pénzbírság lehet. Ha a kutya gazdája megszegte a fent említett kötelezettségeit, s a kutya ennek következtében másnak nyolc napon belül gyógyuló sérülést okozott, a bírság összege már háromezer forint lehet. Súlyos testi sértés okozása esetén, ha az a gazda gondatlanságának eredménye, már bűncselekmény valósul meg, s a büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, javító-nevelő munka vagy pénzbüntetés lehet. Ha a kutya tulajdonosa szándékosan uszította valakire a kutyáját, az ilyen magatartással előidézett nyolc napon túl gyógyuló sérülésért már három évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethető.

Dr. L. Gy.

Betörések ellen

Új biztonsági berendezések

Az elmúlt években megnőtt nálunk a lakásbetörések száma. A „behatolónak” többnyire könnyű a dolguk: az értékeket aligha védik a könnyen kinyitható ajtózárok. Pedig sorra jelennek meg az üzletekben a különféle biztonsági berendezések. Kármán József rendőr alezredes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vagyonvédelmi tanácsadó szolgálatának illetékes három figyelemre méltó újdonságról tájékoztattott.

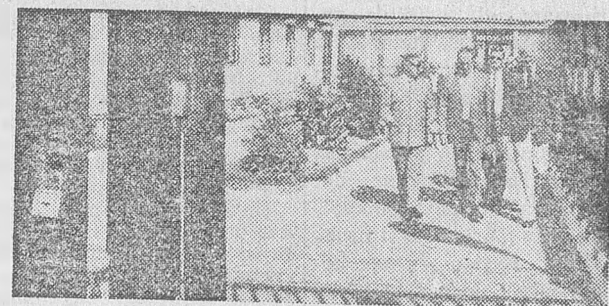
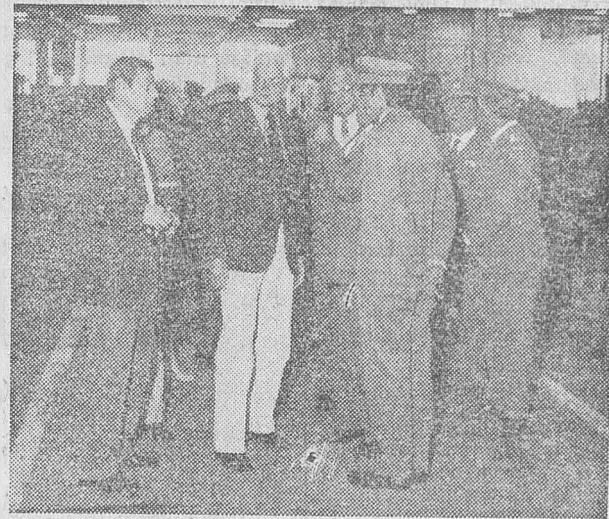
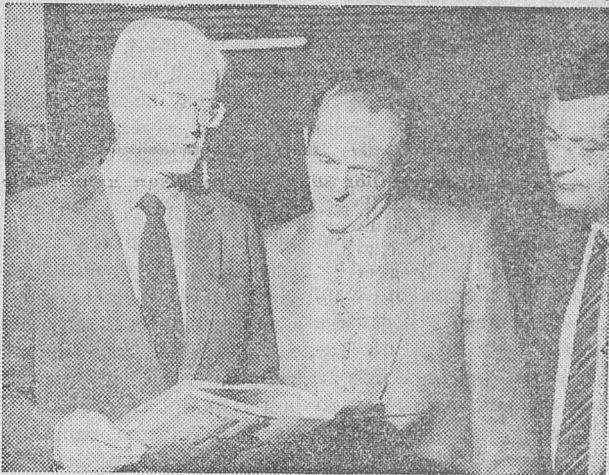
Az első: a Salgótarján SIKÜVEGYÁR újfajta riasztóüvege. Ezüstpasztát égettek bele, s az áramkörbe kötött üveg — a felületét ért ütésre, nyomásra — működésbe hoz egy elektroakusztikai berendezést. Ez hangos vijjgással hívja fel a közelben tartózkodók figyelmét. Felhasználható kikapcsolható, lakás-előszobaajtók, térelválasztók, sőt gépkocsik üvegezésére is.

A másik: kombinációs kapcsoló. Azokat az ajtókat, amelyekre felszerelték, ELEKTROPAST GT hozza csak az tudja kinyitni, aki ismeri a hozzá való kód-számokat. Kulcs nem kell hozzá, csupán a megfelelő kódot kell beállítani.

A harmadik: ultrahangos rádió-távjelzésű autóriasztó. Az eddigi berendezések csupán akkor adtak riasztó hangot, ha valaki a kocsit ajtaját vagy csomagtartóját akarta illetéktelenül kinyitni. Ez a berendezés akkor is riaszt, ha betörnek vagy benyomják a gépkocsi ablakait. Megfelelő kialakítással azt is jelzi, ha valaki a kerekeket próbálja leszerelni. Ami a legfőbb erénye: nemcsak az autó környezetében ad vészjelzést, hanem megfelelő vevőkészülékkel négy-öt száz méteres körön belül jelez a gépkocsi-tulajdonos lakásában, munkahelyén, vagy ahol éppen tartózkodik. (Felszerelhető vikendházakban is; csatlakoztatva az állandóan ott lakó szomszédokhoz.)

A riasztóüvegek gyártása már megkezdődött, a másik két berendezést pedig az ELEKTROPAST GT hozza a közeljövőben forgalomba.

Látogatás Tökölön

Ove Rainer svéd igazságügyminiszter, aki dr. Markója Imre igazságügyminiszter meghívására hivatalos látogatást tett hazánkban, felkereste a Fiatalok Főházát és Börtönét.

Az intézet parancsnokának tájékoztatója után Bonifert Ádám miniszterhelyettes és Nagy Tibor bv. vezérőrnagy társaságában megtekintette az elhelyezési körleteket, az oktatási-kulturális és sportlétesítményeket, a pszichológiai laboratóriumot és a különböző munkahelyeket.

A szellemi totó 17 hete

Marianosztrán lezárult a szellemi totó vetélkedősorozata első szakasza. Mint Tóth Lajos, a nevelési szolgálat vezetője írja: a totóvetélkedő nem szűnt meg, csak átmenetileg szünetel, mert a szelvények elfogytak, s az újak még nem érkeztek meg.

Az átmeneti szünet jó alkalom a számvetésre. A versenyek 17 hete — közel fél éve — alatt 25 000 darab 1 forintos szelvényt forgalmaztak. Ez közel másfél ezer szelvény hetente, amiből 22 692 forint készpénz és 2308 forint tárgyeremény formájában került vissza a totózókhoz. Az egy szelvényre kifizetett legnagyobb nyerevény 735 forint volt, s egy versenyző, több szelvényre egy alkalommal 1029 forintot vett fel.

S most idézzük a nevelési szolgálat vezetőjének néhány elvi megállapítását, amely a totójáték lényegét érinti:

...A nevelési szolgálat az anyagi ösztönzést kizáró-

lag a hasznos ismeretek gyarapítása eszközeként használta. Hogy mennyire „bejött” ez a számítás, azt a vasárnap délutánok szellemi totó „színterét” légrétegző igazolja leginkább. A feladványok adásának időpontjában az egész intézet elcsendesül. Utána viszont az egész „ház” megéled, a kérdések mögötti — vélt vagy valós — furfangos megoldások módozatai kerülnek terítékre. S ez tart egészen az értékelésig.

Az értékelésre korábban másnap, hétfőn került sor, ám közkívánatra bevezettük a szellemi totó értékelésének vasárnapi nyilvános közvetítését, a vezetőket rádióban. A tárgyeremények gyakorlatilag azonnal eljutottak a nyertesekhez, míg a pénzyereményeket másnap vitte a zárkába a „postás”. Az ismeretszerzés iránti igényeket számokkal nem lehet kifejezni, de tény, hogy rohamosan megnövekedtek a könyv- és folyóiratigények.

Betegszobában — elzártan

— Az orvosi ellátás kifogástalan! Az ételünk jó! Mégis talán a legnehezebb azoknak, akik betegben bűnhődnek — mondja Somlai Gézáni, a női betegszoba zárkafelölőse a Fővárosi Bv. Intézet II-ben.

A szabad életben is talán a betegség elviselése a legnehezebb. Igaz, van az elzártak között, aki — ha nincsen semmi baja — szívesen jönne hozzánk, de ha már valaki komolyan beteg, fokozott segítségre szorul. Mi négyen vagyunk együtt. Természetesen cserélődnek az asszonyok, hiszen van, aki meggyógyul, van, aki Tökölre megy a kórházba.

Jelenleg egy idős nő kapott nálunk erőt. Előtte a szabad életben nem nagyon evett, csak ivott, s ettől bizony meglehetősen legyöngült. Az itt töltött néhány hét alatt már erőnlétén is látszik, hogy mennyit javult. Jól eszik, s remélhető, hogy néhány kilót felszed magára.

A másik beteg szintén idős nő. Neki súlyos az állapota. Van, hogy éjjel nem alszik, csak jajgat. A kanalat sem tudja megfelelően a kezébe fogni, ezért többnyire etetjük.

A harmadik szobatársam szivbántalmakkal fekszik. Nekem pedig a jobb lábamban van trombózis.

Megpróbálunk mégis a nehéz körülmények között egymásért megtenni mindent. Először is naponta lemossuk a bútorokat, kitakarítunk, hogy tisztaságban éljünk. Beszélgetünk egymással. Segítünk egymásnak, ahol csak tudunk. Az sem jó, ha mindig a betegségnünk a téma. Ezért, ha lehet, felolvasok a Heti Híradóból, vagy a könyvtárból kölcsönzött könyvből. Ez nyugtatólag hat mindenre, hiszen kikapcsolják erre az időre a saját problémáikat. Kettőn szívesen kézimunkázunk. Mivel erre van lehetőség, hasznos dologgal töltjük el a szabad időnk. A központi stúdióból szívesen hallgatjuk a híreket, az időjárásjelentést, s örülnék egy-egy humoros rádiójátéknak is. Mivel idősek vagyunk, minket már a rockzene annyira nem érdekel, mint a fiatalabbakat.

Sajnos, 1971-ben voltam először bv. intézetben. Akkoriban még más volt, amit kaphattunk. Összesen 30 sort ír-

hattunk az engedélyezett levélben. Csak addig volt nálunk a ceruza, amíg ezt lekörmöltük. A tisztasági csomagban is csak a legszükségesebbeket kérhettük. Ma már nincs megtiltva, hogy kapjunk 60 doboz cigarettát, levélpapírt, borítékot, bélyeget, vattát, fűzetet, íróeszközt, tüt, cérnát, fonalat, az időszaknak megfelelő alsó- és felsőruhát, cipőt, sampont, folyékony mosószert, baba- vagy Nivea krémet.

Szülésznői, csecsemő- és gyermekápolónői és általános ápolónői végzettségem van. Negyven évig dolgoztam az egészségügyi területen a betegágyak mellett. Sajnos, a pénzzel nem tudok bánni, könnyelmű voltam, s ezért most itt vagyok. Hivatásom azonban — ha más körülmények között is —, de úgy érzem, tovább folytatom. A legnagyobb örömöm, ha valamelyik régi beteg gyógyulása után megköszöni gondoskodásomat.

U. G.

GERENCSÉR MIKLÓS

Aradi napló

(részlet)

Október 4., csütörtök

Howiger tábornok úr, a vár parancsnoka a következőképpen rendelkezett.

Október ötödikén, azaz holnap reggel fél hat órákor szemle alakzatban, élesre töltött fegyverekkel felsorakozik a Woche-rgyalogezred első zászlóalja, hogy biztosítsa az itélethirdetéshez szükséges rendet. Helyszín a főország épületével szembeni alakulótér.

Ugyancsak holnap reggel hat órákor köteles megjelenni Ernst törzshadbírónál Woche-gruber főörzsfoglár az összes foglárrel egyetemben. Feladatuk átvenni a tábori-csendőrsztagtól azt a tizen-négy kéz- és lábillesz láncot, amelyekre az aktushoz szükség lesz. Ugyanis mielőtt kihirdetik az ítéletet és kimondják az elítéltek tisztí rendfokozatuktól való megfosztását, a bűnösöket azonnal láncra kell verni.

Így, megláncoltan kísérendők vissza az ítélet elhangzása után a főorségi épületben lévő celláikba, amelyek ettől kezdve siralomháznak tekintendők. Mindaddig, amíg sor

A telitalálatos szelvények közötti differenciálás további fokozása érdekében bevezettük a 10+1-es játékmódot. Természetesen a +1 csak telitalálatkor kerül értékelésre. E plusz jutalomra a heti pénzalap 10 százalékát fordítottuk, az alapnyereményen kívül.

Hogy milyen szerepe lehet egyetlen jól eltalált plusz kérdésnek, arra egy példa. Legutóbb az volt a kérdés, hogy: ki volt a magyar királyság utolsó miniszterelnöke? (Tildy Zoltán) Közel ötvenféle név merült fel, vagyis egyetlen kérdéssel annyi tájékozatlanságot, történelmi ismeret hiányát sikerült eloszlaltunk...

Rége várjuk már, s ezúttal választ is kapunk arra, hogy az „ügyeskedők” miként szeretnék a játékot „elrontani”? Íme:

„Felhalmozák az egyébként nem tiltott könyveket, egymással „holtbiztos” tippel cserélnek, igyekeznek kifürkészni a heti várható témákat, s hasztalan ugratják egymást. A játékszenvedély hevében, presztízsérdekből, a totózó közösségek valóságos taktikai mérkőzést vívnak egymás között. Megtörtént például, hogy a kérdések feltétele után tudatosan helytelenül informáltak a riválisokat, a „biztos” tippel közreadásával. Az effajta manőver azonban nem megy a fegyelem, sem pedig a tisztességes verseny rovására, mindaddig, amíg az alkalmazott módszerek nem lépik túl a verseny-szellemből fakadó taktikázások elfogadható normáit...”

Ennyit a hivatalos értékelésről. Amit hozzátehetünk: a H. H. szerkesztősége nagy figyelemmel és jóindulattal kíséri a marianosztrai kísérletet, amelynek lényege, hogy az ismeretek bővítése olyan játék formájában történjen, amely az egyébként közömbösöket is megmozgatja. Az eddigi tapasztalatok kedvezőek, amit a kritikus értékelés sem változtat meg.

Az átmeneti szünet — ami reméljük, tényleg csak átmeneti — arra is jó, hogy mindazok, akik eddig igazán nem értékelték a játékot, megérezzék: mit veszítenek, ha megszünik.

Vagyis várjuk a folytatást, a megélt márianosztrai kulturális élet részeként...

—f—

A XXVII. évfolyam 38. számában megjelent, „Párbeszéd” című írására válaszolva, két témáról szeretnék beszélni.

Az első a közelmúltban megtartott tanévnyitó ünnepély. Nem véletlenül használok az „ünnepély” kifejezést; a külsőségek éppúgy, mint az itt elhangzottak, indokolták teszik használatát. Az ünnepi beszédben a hangsúly a tudás fontosságán, a megszerzett iskolai végzettség jelentőségén volt, érzékeltetve azt is, hogy milyen fontos az, ha több ismeret birtokában igyekeznek valaki újakezdeni az életét. Az iskolába járással kapcsolatban a „kötelező” szó el sem hangzott, minden szándék a jobb belátásra, az értékítélet növelésére irányult.

Igaz, vannak elítélőtanársalnk, akik igyekeznek kivonni magukat a tanulástól; ez a másik gondolatkör, amelyről szólni kell. Véleményem szerint az, aki vonakodik eleget ten-

PÁRBESZÉD

ni az iskolai kötelezettségnek, azért teszi, mert éppen ismeretei hiánya miatt, nincs tisztában azzal, hogy mit jelent a tanulás. Közrejátszhat a rossz szemlélet kialakulásában mások helytelen viselkedése is — gondolok azokra, akik élcelődnek a „diákokkal”, lenézik igyekeztüket. A tudásszomj, az értelmi képességek növelése pedig korántsem lebecsülendő, kigúnyolandó dolog! Sokan azt sem tudják, hogy a bizonyítványban nem szerepel a bv. intézet bélyegzője — senkit sem érdekel, „hol végezte el”, hanem kizárólag az: „elvégezte-e az általánost?”

Ötleteket, javaslatokat kér a „Párbeszéd” című írás. Véleményem és tapasztalataim szerint az iskolásokból összeállított, külön nevelési csoportok (mint ahogy ezek már itt, Kő-

hidán is létrejöttek) segítik elsősorban a tanulást. Ezekben a kisebb közösségekben nem kell tartani a gúnyolódástól, nem kell „szégyenkezni”, s ráadásul segítőtársakra is találhatunk a többi tanuló személyében. Fontosnak tartom, hogy minél több szó essen a tudás, az ismeretgyarapítás fontosságáról akár a helyi stúdiók, akár a Központi Stúdió közvetítésével; sokan vannak, akik hajlamosak elcsüggedni, ha nincs folytonos biztatás. Hasznos lenne példákat is bemutatni, amelyek bizonyítanák a kételkedőknek: érdemes tanulni — saját boldogulásunkat segítjük így módon elő!

Fazekas Zoltán,
az irodalmi szakkör vezetője,
Sopronkőhida

★

Lényeges és fontos gondolatok sorjázna a levélben; fontosságukat nem csökkenti az a sajnálatos tény sem, hogy némelyiküket minden tanévnyitó alkalmával újra és újra hangoztatni kell. Ilyen a tanulási kötelezettség is és ilyen a társak kigúnyolása. Az első köztudott: szabályzat mondja ki, hogy bizonyos életkorig tanulni kell. A sopronkőhida ünnepi beszéd — Fazekas Zoltán beszámolója szerint — nem ezt a tény hatngsúlyozta, hanem inkább a meggyőzést helyezte előtérbe. Erthető és indokolt a törekvés: a kelletlenül, húzódozva végzett bármilyen tevékenység nem vezethet olyan eredményre, mint az, amelynek szívesen, célját és értelmét belátva fog neki az ember. Többszörösen érvényes ez az elv a tanulásra, hiszen nagyon sok energiát költ le az, amikor valaki folyton azon töpreng: hogyan vonhatná ki magát az iskolába járás alól? Ha feleannyi energiát a tananyag elsajátítására fordítana az illető, valószínűleg hamar a legjobb tanulók közé kerülne.

Talán a legfontosabb teendő tehát az, hogy ki-ki beléssa: nem a bv. intézetnek fontos az iskola, hanem a diákoknak. A római korból származik a mondás: „Non scolie, sed vitae discimus”, azaz nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. Levélírónk, Fazekas Zoltán birtokában van ennek az elvnek, s föllehetően sokan gondolkodnak még hozzá hasonlóan Sopronkőhida. Rajtuk — is — múlik, hogy a most elkezdődött tanévben egy-egy órán milyen lesz a hangulat, hányan tartoznak a kedvelő tanulók, s hányan a húzódozók közé...

—H—

Szilánkok

Az elítélt felsőhajt: — Ma ünnepelem a 30. születésnapomat!

A zárkatársak sorra gratulálnak, aztán egyikük megjegyzi: — Most legalább elmondhatod, hogy zárt körben ünnepepsz.

★

Két férfi érkezik a preszszóba. Spiccesek. Az egyik félszegen ül az asztalhoz, a másik otthonosan mozog.

— Nem kellett volna bejönnünk. Mihez kezdünk hét forinttal? — uttgója a félszeg férfi.

— Csak semmi majré — válaszol fölényesen a másik, és mosolyogva, negédesen a pincérnőhöz fordul: — Mártika kedves! Kérek egy üveg szürkebarátot, két poharat — és öt-száz forintot kölcsön.

★

MÁV-kalauzok beszélgetnek.

— Erdekes napom volt ma — jegyzi meg az egyik. — Espedig?

— Monoron felszállt egy ötagú, fiatal férfiakból álló társaság. Ittasak voltak. Amikor a jegyeket kérttem, szomorúan rám néztek, és olyan kollektív síránkozásba kezdtek, hogy nem győztem hallgatni.

— Nincs nekünk pénzünk kedves kalauz úr, ke-

nyerre is alig teik — mondták.

Először elöntött a méreg, aztán eszembe jutott valamim: — Nagyon sajnálhatják uraim. Egy kis szerencsével sokat nyerhettek volna. — ???

— A mai vonatjegyek sorszámaik kisorsolják holnap. Színes tv-től kezdve, kocsit, örökklaszt és még rengeteg dolgot lehet nyerni.

— És elhitték? — kérdezték a kalauz kollégái.

— Olyannyira, hogy fejkenként öt jegyet vásároltak!

Igy a büntetést is kifizették.

★

Először fordul elő, hogy ittasan megy haza a férfi. Megvacsorázik, rágyújt, majd forogni kezd vele a szoba. Rohanás a fürdőszobába.

— Látod, miért iszol, ha nem bírod az italt? — korbolja a feleség.

— Mi az, hogy nem bírom az italt? A túróstészta jött ki, nem a bor.

★

Kórház. A beteg a lázlapját nézi.

— Uraim, mit jelenthet ez a rengeteg nyíl a kórlepíró kisse balra.

— Biztos nyílállásai lesznek.

BRADICS JÁNOS

Lépcsője sarkain jobbról-balról két-két szuronyos őr állt. A sűrű katonasorokkal elkerített, tágas négyszög mélységében helyezkedett el a hadbíróház. Tagjai laza, de szabályos rajvonalat alkottak. Középpont Ernst törzshadbíró, hóna alatt fényes fekete bormappával.

Howiger tábornok kívül helyezte magát ezen a renden. A parancsnoki épület egyik emeleti ablakában bukkant fel, onnan vetett vizsgálódó pillantásokat a baljós parádéra. Mi, a téren várakozók valamennyien, igyekeztünk feszes, férfias lélekjelennel viselkedni. Am kivétel nélkül sápadtak voltunk. A hadbíróház tagjai is, Ernst törzshadbíró is. Érződött, hogy minden erejével megkísérlí legyőzni hangja remegését, amikor végre megszólalt:

— Főtörzsfoglár, vezesse elő a vádlottakat. Egyenként, a periratok sorszáma szerint. Bámulatos a rendszeretük. Soha nem gondoltam volna, hogy az aktáknak is megvan a maguk szolgálati szabályzata. Most megtudhattam: a kihallgatásokon felfektetett sorrend érvényes egészen a vesztőhelyig.

Kiss Ernő érkezett elsőnek. Megmutatták neki a pontos helyet, ahova álljon. Középmagas, karcsú, friss mozgású férfi. Negyvenkilenc éves, de tíz évvel fiatalabbnak látszott. Élénk volt, mégsem tűnt hendálsó arcvonala előtt álltunk, tőlünk balra volt az épület két boltívvel tagolt főbejárata.

Diszalakzatban várakozott a Woche-rgyalogezred első zászlóalja is a vár főterén, négyszöget zárva be a főország vas-kos épületmegével szemben. Mi, törzstisztek, a négyszög oldaló arcvonala előtt álltunk, tőlünk balra volt az épület két boltívvel tagolt főbejárata.

kemény álla borotvált. Éppen úgy, ahogy megszokta az egész birodalomban híres Hannover-huszárok ezredeseként. Csak az hatott különösnek, hogy egyedül állt ott, a négyszög középpétől kissé balra.

Gróf Vécsey Károly érkezett melléje. Mindkettőjük ajka zárva maradt, amikor kezét szorították. A gróf haragosnak látszott. Ellenségesen mérte végig zord szemével a köréje sorakozott fegyveresek erejét. Szikár ember. Arcvonásai elkinzítottak, ezért hajlottabb korúnak tűnt, pedig csak negyvenkét éves. Lehet, a mélyen lelógó varjuszárnyú bajusza is öregíti.

Zordonsága akkor engedett föl, amikor energikus, rövid kézfogással köszöntötte a jobbjára álló Aulicn Lajost, aki legidősebb a lázadó tábornokok között. Ötvenhét éves. Hosszúak, nyílt arc, nyaka kissé megnyúlt, orra vékony, egyenes, kétoldalt érélyes vonalú tanuskodik parancsoló alkátáról. Most azonban közömbös volt. Mintha unta volna a ceremóniát. A semmibe bámult, és unatkozó arcáról azt olvastam le, hogy még megvételése kifejezését is fölöslegessnek tartja.

A hűvös, nyirkos reggelben itt-ott köhögtek a katonák az alakzatok soraiban. Mindössze ennyi hang szakította meg a tér siri csendjét. Negyediknek lovag Pöltenberg Ernőt kísérték három társa mellé. Mozgása sima volt, tekintete megilletődés

nélküli. Osztrák, akárcsak én. Bécsben született. Kissé hajlott, akaratos orra alatt nagy bajuszt növesztett, magyar módra. Bárki, aki velem együtt látta itélethirdetés előtt, alig hihette róla, hogy fogságában öngyilkosságot akart elkövetni. Láhner Györggyel ötre növekedett a két attilás férfiak rajvonala. Ő is, akár a többiek, hajadonfóvel érkezett a hadbíróház elé, de erre csak most figyeltem fel. Láhner tábornok elegendő, sűrű, majdnem öndör frizurája láttán. Érdeklődéssel tekintett szem, kíváncsisága valahogy nem illett a vesztőjósó helyzetéhez.

Sietős léptekkel hagyta el a főország épületét Török Ignác. A foglár majdnem szaladt utána. A sorhoz érve köszönt valamennyi társának. Közvetlen szomszédjával, Láhner Györggyel kezét fogott, majd kihúzta magát, és egész idő alatt alig moccant. Magas homloka messzire fehérlett, széles pofacsontjain azonban az egészség színe piroslott. Itt, ebben a tragikus helyzetben sem tagadhatta el az ötven-négy éves férfi, hogy vidám szereplőként élte a császári tisztek életét a boldogabb időkben.

Hozzá hasonlóan a ropogósan egészséges ember benyomását keltette a hetediknek elővezetett Gáspár András. Még mindig a régi zömök, jó bordába szótt parasztleány tartását őrizte, akinek testi szívósságát tovább sürítette a huszárszolgálat. Csupa rugal-

Visszhang

A hűségről

Sajnos, sokéves „hűséges” olvasója vagyok a lapnak, s ez azzal is együtt jár, hogy nem mindig értek egyet a leírtakkal. Eddig egyszer sem írtam, most azonban a 38. számban megjelent, „A hűségről” című cikkhez — úgy érzem — lenne mit hozzájárulnom. Tudom, hogy mondanom nem tetszik majd mindenkinek, sőt lesznek, akik felháborodva olvassák — vállalom azonban a megjegyzéseket és a további vitát is.

Az ember életében a sokféle kapcsolat között természetes a szexuális is, hozzátartozik a szó nemes értelmében vett párkapcsolatokhoz; házastársával vagy azzal a valakivel, akit szeret az ember, szexuális kapcsolatban áll (fordítva nem igaz: pusztán a szexuális kapcsolat nem feltételezi a szeretetet, szerelmet is, vegyük példának a budapesti Rákóczi teret).

Nem tudom, hogy itt benn milyen indokkal lehet elvárni a kinti társától a feltétlen hűséget. Belegondolt-e abba bárki is, aki ilyen igényt lép föl, hogy mit tenne ő fordított helyzetben?! Nem hiszem...

Könyvül azt mondani, hogy „aki kint van, legyen hűséges, mert ez még mindig könyvebb, mint bent lenni”. A magam részéről elvált vagyok, de gyermekem van. Rossz tapasztalatom van a „hűség” fogalmával kapcsolatban. Amikor először voltam bent, a négyéves ítélet alatt volt, aki bejött beszélőre, aki törődött velem, aki visszavárt. Szabadulásom után a környezetemből sok szemrehányást kaptam, amiért jartam a börtönöket. Megjegyzem: jogosak voltak ezek a mondatok.

A szabadulásom után elhátaroztam: elég volt ebből az életből. A feleségem azt mondta: eljött az utolsó lehetőség alkalma. Soha nem beszéltem arról, hogy mi történt azáltal az idő alatt, amíg én bent voltam: a magam részéről természetesnek vettem, hogy volt valakije.

Azt azonban már nem tudtam megemészteni, hogy akkor, amikor ismét együtt éltünk — továbbra is megtartja a „barátját”.

Hogyan derült ki? Olyan munkahelyet választottam ki a nagyobb kereset reményében, ahol reggel háromra kellett mennem esetenként dolgozni. A szombat-vasárnap sem volt mindig pihenőnap, gyakran mentem el hajnalban otthonról, és délután értem új-

ra haza. Közel tízezer forintot kerestem így havonta.

Azt hittem, boldogok vagyunk. 1979-ben egy vasárnap előbb végeztem és így nem a megszokott időben mentem haza. Feleségemet egy férfival az ágyban találtam.

Megkértem őket, hagyják el a lakást. Utána leültem és elgondolkodtam arról a fogalomról, amit úgy nevezünk: hűség. Nem is fogalom ez, csupán szóhasználat...

Véleményem: legyen szabadsága a kintlevőnek, amíg a párja bent van. De amikor újra összekeverülnek: tartozzanak egymásnak szeretettel, hűséggel, megbecsüléssel! Mi, itt benn, vessünk számot a rideg tényekkel, és ne várjunk többet a másiktól, mint amennyit mi adunk. Ha itt vagyunk, tulajdonképpen hűtlenség, hiszen elhagytuk a párunkat, a családunkat. Csak akkor kérjünk vagy igényeljünk hűséget, ha mi is hűségesek vagyunk!

Semperger József
Sopronkőhida

★

Kicsit megütközve olvastam a levélben foglaltakat. Úgy tűnt, mintha két ember fogalmazta volna meg; az egyik a leírtak nagyrészét, a másik pedig a befejezett gondolatort, amelyben azt taglalja, hogy tulajdonképpen miért nem igaz az előző részcso.

Néhány nyelvi, fogalmazásbeli pongyolaság kiigazításán kívül, úgy érzem, semmilyen változtatás nem történt a levélben. Kiderül: íróját — bár ezt szemérmesen fogalmazza meg — nem az első és nem a második szabadságvesztés-büntetés tölti, családását — megcsalattatását — mégis csak a mostanit megelőző szabadságvesztését követő időszak tartama alatt történtekre veze-

mas izomzat, rövid derék, görbe lábak. Erről a katonatípusról azonnal megmondják, bárhol a birodalomban, hogy Magyarországon ringott a bölcsője.

Miközben figyeltem a gépies felsorakoztatást, néha-néha a parancsnoki épület emeletére pillantottam. Szerettem volna tudni, mit gondol Howiger tábornok, az ajándékba kapott vár parancsnoka. Könnyen lehet, nem gondolt semmire. Csak a parancsra, amit végre kell hajtania. A végrehajtásra, ami részéről igazán olcsó ár magas beosztásáért. Ő tábornok maradt. Nem úgy, mint a végítéletre sorakozó vádlottak. Ez is egy fajtája a győzelemnek. Legyen hát boldog, aki beéri ennyivel.

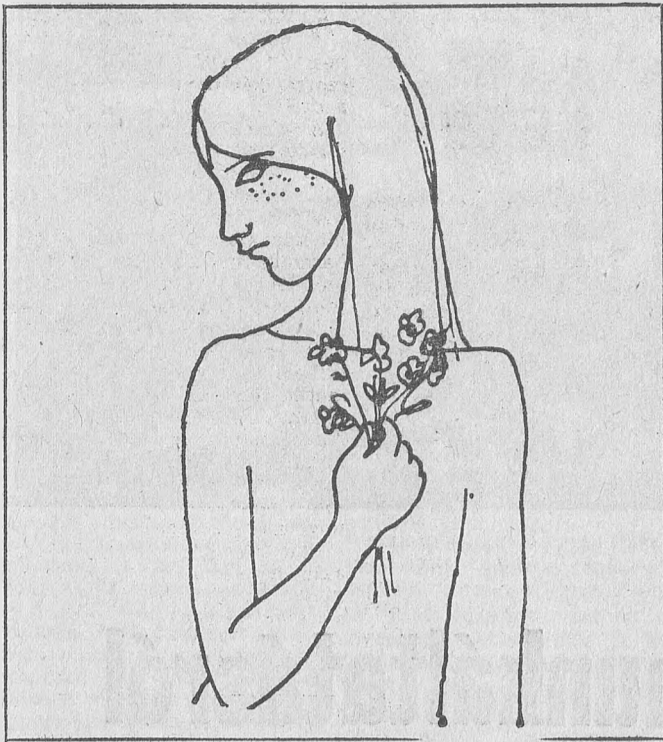
Nagysándor József következtet. Akár Párizs barikádjairól is érkezhettek volna. Mindig ilyennek képzeltem a csupa ideg, önfegyelmetségükbe beleszápado forradalmárokat. Nem álmodozó, nem teátrális, ahogy a buta metszetek mutatják a zászlót pátosszal megragadó harcost. Nagysándor József a foszfor légies fényével lángol: izzása is olyan, mint a foszforé — önmagától gerjed hője, mihelyt szabad levegő érinti.

Ismét egy huszárral növekedett a magyar generálisok sora. Schweidel József, a bécsi negyedik huszárezred volt őrnagya: a virtusa a fenegyerekeskedés semmi jelét nem mutatta. Ötvenhárom esztendőjéhez illően minden lépését

megfontolva, hátratett kézzel tartott Nagysándor mellé. Halk, szelíd ember. Arcáról ezek a nehéz pillantások sem ütődtek el teljesen a vele született finom derűt. Azt a derűt, amely nem emberi teremtmény: tudatunk nélkül viseljük a természet akaratából. Kéves olyan megnyerő arcú emberrel találkozni, mint amilyen Schweidel József.

Egyáltalán, válogatottan jó arcú férfiak léptek udvarra a főúrsági épületből. Aljas lennék, ha szándékosan az ellenük valló jeleket kerestem volna vonásaikban, ám az ilyen vizsgálódási hajlam sem lenne alapítal. Annyi szörnyűséget írtak róluk össze az ausztriai és a csehországi újságok, hogy szentül hiszik birodalmunk milliói: csupa gonosztevő, külsőre is rettenetes haramia lázadt fel a törvényes rend ellen.

Ha láthatnák őket szemtől szembe! Knezych Károlyt például. Úgy hatott, amikor megjelent foglára előtt, mint valami szultáni herceg. Olajbarna bőre, mélyfekete haja és szakállá csupa nemesség. De nem szelíd nemesség. Egyedül belőle éreztem kisugározni a büszke ragadozó elektromosságot. Félelmetes látvány volt lefegyverezve is. Az a hadvezértípus, amelyik elől csak szaladni lehet, vagy behódolni neki. Saját honfitársai, a horvát granicások a megmondhatóit, mit művelt velük ez az ember a tápióbiicskei csatában. Báty-

ti visza. A sorok közül az is kicsendül — a nyílt megfogalmazás nélkül —, hogy végül ső soron az asszony hűtlensége miatt jutott ismét az élete zsákutcába, vagyis került újra börtönbe.

Való igaz, hogy „csak akkor kérjünk vagy igényeljünk hűséget, ha mi is hűségesek vagyunk. Igen ám, de ez az elv még egy szabadságvesztés tartamára sem alkalmazható teljes mértékben, nemhogy többszöri alkalomra! Itt érzem az ellentmondás lényegét, amelyre céloztam a korábbiakban. Már az első szabadságvesztés ideje alatt elhagyta az elkövető a családját, hűtlen lett a párjához, (hogy a levélíró szóhasználatát idézzem), tehát mindenképpen „lépeshátrányba” került. Már ezen alkalommal sem igényelhet, követelhet hűséget — csak rábizhatja magát a másik emberségére, szeretetére. A második-

harmadik alkalommal még rosszabb a helyzet (az olvasók szemszögéből), hiszen nem lehet hivatkozni a visszaesőknél az „egyszer megbottottam” esetére...

Tegyük föl, levélírónk harmadszor tölt szabadságvesztés-büntetést (a fegyház fokozat ezt eléggé valószínűsíti). Tegyük föl: első alkalommal még hűséges volt a felesége. Másodszer már nem, de párja szabadulása után folytatta vele — és csak vele — a közös életet. Közben múltak az évek. Nemszak bent: kint is. A harmadik alkalommal már gondolt a jövőre is a másik: visszafogadta a társát — de talán ott volt a gondolatai között: ki tudja, meddig lesznek együtt? Az eddigi tapasztalatok azt mutatták: a férj számára nem a börtön a visszatartó erő, hanem a házasság...

Féltreteve az élcéldést: mint az néhány mondatban a Központi Stúdióknak a hűségről szóló műsorában is elhangzott, ezt az érzést igazából nem lehet kérni, elvárni vagy követelni: tulajdonképpen együttjárója minden, szeretettel tell emberi kapcsolatnak. Mondhatnánk úgy is, magától jött, természetes érzés, mint a szerelem.

Ezt pedig az szegi meg legelőször, aki valamelyik bv. intézetbe kerül... Semmiképpen sem illetheti tehát szemrehányás a másikat. Ő legfeljebb megbocsáthat, visszafogadhat!

Sajnálatos, hogy Kalocsáról nem érkezett hozzászólás a hűséggel kapcsolatban. Bár, mint a megbocsátás. ez sem késő soha... —H—

SÓGOROK

A 47 éves Suta László, aki 18 éve nő és két gyermek apja, enyhén szólva zavaros ügyben várja az ítéletet, előzetes letartóztatásban. A vád: erőszakos nemi közömbös és súlyos testi sértés. Az tulajdonképpen nem megfelelő, hogy ismét összeütközésbe került a törvénnyel, hiszen már négyszer szabadságvesztésre ítélték, lopásért. 1958-ban, 1964-ben, 1968-ban és 1978-ban, tehát viszonylag nagy szóródással követte el alkalmi lopásait. minden esetben az ital befolyása alatt. Csak jellemzőképpen a legutóbbi, tehát az 1978-as ügye. A kocsmából részegen távozva felült egy idegen kerékpárra és elindult hazafelé. Am utba esett egy másik vendéglő, amely már zárva volt. Megpróbálta a rácsokat kifeszíteni — közönség előtt, mert éppen szemben volt a buszmegálló —, de mire bejutott volna, megjelent a rendőrség. Mint visszaeső, két és fél évet kapott e két cselekményért.

A mostani ügy sokkal cifrább és bonyolultabb, s ha nincs az előző négy bűncselekménye, talán nem is kerül bíróság elé. Történt egy tavaszi napon, fizetősor, hogy felesége rokonlátogatásra ment. Szombati nap volt és a szomszédban lakó két sógora, egyikük a felesége öccse, átjött hozzá iszogatni. Az elfogyasztott bor mennyisége litérekben számolható. A délutáni órákban vendég érkezett: a felesége 31 éves kolleganője, akit egyébként korábbról is ismert, mert albérlőjük volt, amikor ő Sopronkőhidán töltötte büntetését. A hölgy, nevezzük Évának, a feleségét kereste, de nem utasította el a férfiak meghívását néhány pohár italla. Suta László kb. háromnegyed órával a hölgy érkezése után kiment az udvarra, s mire visszatért a konyhába, csak egyik sógorát találta ott. A másik a hölgygel bevonult a szobába. Miután a szoba ajtaja üveges volt és egy függöny takarta a belátást, kíváncsiságát kielégítő féltrehúta a függönnyt. A jó fantáziával megáldott olvasó kitalálhatja, hogy mi történt odabent. Közben bejött Suta László 16 éves fia is, aki az utcán focizott. Ekkor jött ki a sógor a szobából és odaszólt a fiúnak: Misi, menj be, ott van egy csaj! A fia nem ment be, de a másik sógor igen. Ő pedig tovább iszogatót a már „pihenő” sógorral, aki annyit mondott, hogy az Éva nem akarta, de „odafejeltem” neki.

Hogy a dolog izgalmasabb legyen, egyszer csak kopognak, s jön a bent levő sógor felesége. Melegük lett, de meggyőzték az asszonyt, hogy a férjét ma még nem is látták.

Miután a második sógor is végzett a szobában, kijött, ivott néhány pohárral és mindketten távoztak. Ekkor már jócskán este volt. Suta László, mint lakástulajdonos, úgy érezte, meg kell néznie, mi van odabenn. Nos, a kép meglepette, mert a hölgy, még mindig ruha nélkül, ott feküdt az ágyon és fogta az orrát. A kérdésre, hogy mi történt vele, csak annyit mondott, semmi. Noszogatóra felöltözött, majd Sutával együtt megitták a maradék bort, sőt a hölgy javaslatára együtt elmentek egy közeli házhoz újabb „tankolásra”. A borosgazda felesége azonban nem adott nekik, mondván: már késő van.

Ezután visszamentek a lakásba, a konyhában már aludt Suta 16 éves fia. A hölgy kávé főzött, Suta pedig bement a szobába, levetkőzött és várta a hölgyet. Aki ugyancsak levetkőzött, melléfeküdt, mondván: úgy fázik, egy kicsit meg akar melegedni. Suta — saját bevallása szerint — elaludt. Amikor éjszaka fölébredt, a hölgy már távozott, elvívte felesége szoknyáját és az ő zsebéből ötszáz forintot.

★

Az egészet így mesélte el Suta László, s igencsak meglepő, ami ezután történt. Másnap, vasárnap — ez persze nem meglepetés — hazatért Suta felesége, s látva a szoba állapotát, az idegen női nadrágot stb. ugyancsak pörölni kezdett urával. Aki a legegyszerűbb megoldást választva kerékpárra ült és végigitta a napot. Hazafelé jövet a sáros úton megcsúszott és az árokba esett, jobb hüvelykujja eltörtött. Másnap orvoshoz ment, kórházba utalták, de a főrés elfertőződött és az ujját amputálni kellett. Két hetet töltött kórházban. Igaz, a sértett hölgy is kórházban volt, mivel neki meg az orrcsontja tört el.

Az eset után egy hónappal a „falufelőlős” kereste, mondván, hogy följelentették. Nemsokára jöttek a nyomozók és letartóztatták, mivel már büntetett előéletű volt. A nyomozás során szembesítésre került sor és a hölgy, meg az egyik sógor azt állította, hogy Suta ütötte meg a hölgyet, majd megerősökölt. Természetesen a két sógor meg a hölgy együtt utaztak a rendőrségre, a legnagyobb egyetértésben. A másik sógor semmit sem látott. Tanúként kihallgatták azt a feleséget, aki Sutaéknál kereste az urát, s azt vallotta, hogy amikor hazatért, az otthon aludt békésen.

A hölgyet is megkérdezték, hogy miért csak éjszaka távozott, mire azt válaszolta, hogy félt Sutatól, így megvárta, amíg elaludt. A kérdés csak az: mit vall a borosgazda felesége, akinél állítólag együtt jártak? Hiszen ha ott volt a hölgy is, aligha kellett volna visszazamennie Sutával.

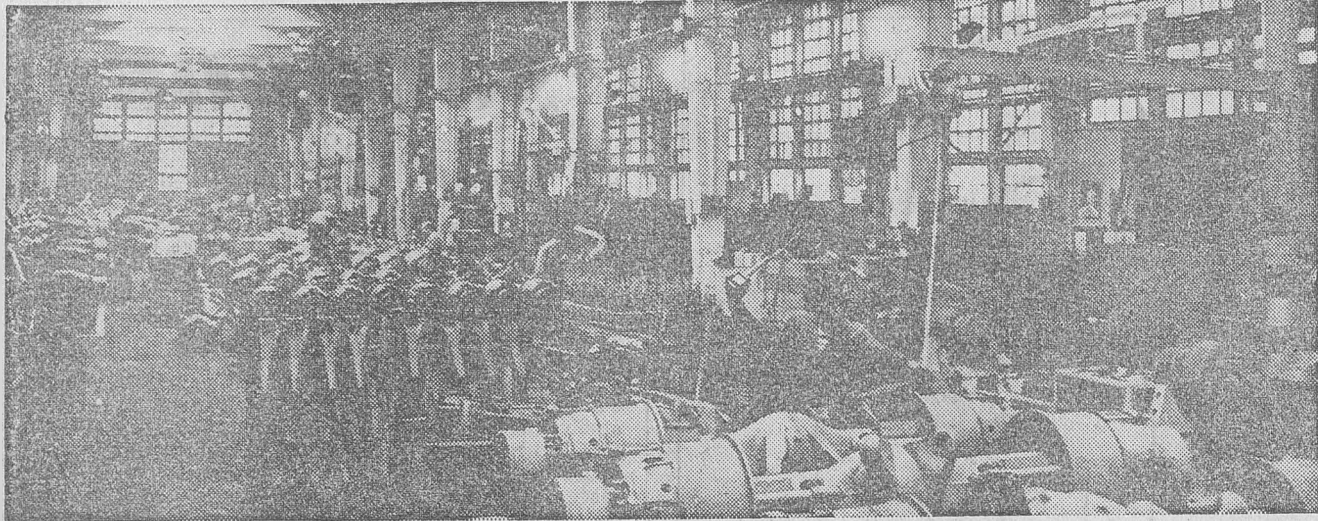
Az első tárgyalás nem hozott ítéletet, mivel az egyik sógor kórházban volt, a hölgy pedig — Suta tudomása szerint — elvonókúrán van.

Sutát látogatja a felesége, akinek bizony komoly a gondja: a férje és az öccse között kell választania. Suta 16 éves fiát még nem hallgatták meg, az ő szava is döntő lehet.

★

Suta szerint ő annyiban hibás, hogy ilyen „eseményeknek” otthont adott, holott, mint büntetett embernek tudnia kellett volna, hogy ebből baj lesz. Mindez így van, de ha Suta igazat mond, bűncselekményt nem követett el. A kérdés tehát az: ravasz hazudozó-e, vagy a másik három összebeszélésének áldozata? Mindenesetre nagyon furcsa, hogy az eset után csak egy hónappal indult meg az eljárás, illetve történt meg a feljelentés.

Hogy végül is mi az igazság, mit csinált a három sógor meg a kolleganő ezen a délutánon, azt a bíróságnak kell kiderítenie. S ez már csak azért is nehéz lesz, mert Suta hat hónapja előzetes letartóztatásban van, a többiek viszont szabadlában.

Beszéljük meg!

Helyzetkép a munkáltatásról

Az élet minden területén elkövetkezik a számvetés ideje. Amikor át kell gondolni mindazt, amit eddig tettünk, friss szemmel újra megvizsgálni, hogy mi az, amit még az eddiginél is jobban vagy másképpen kell végeznünk. A büntetés-végrehajtás üzemeiben, gazdaságaiban olyan munka folyik, amely szerves részét képezi a népgazdaságnak. Erthető tehát, hogy amikor a népgazdaság az útkeresés és a változások, változtatások korát éli, mi sem maradhatunk meg abban az állapotban, amelyben vagyunk. Nekünk is, irányítóknak és dolgozóknak egyaránt az a feladatunk, hogy korszerű szemlélettel közelítsük meg azokat a fontos kérdéseket, amelyek megoldásra várnak.

Palotás Miklós összefoglaló igényű frása, amelyet ezen az oldalon adunk közre, termékeny párbeszéd alapját képezi. Azt a helyzetet adja ugyanis, amelyben élünk és dolgozunk. Az elmúlt időszakban szinte divattá váltak a következő szavak: ösztönzés,

teljesítmény, minőség-mennyiség, hazai és külső piac, árak és áruk, szervezés és szervezethez, termékváltás és termékszerkezet-átalakítás ...

Mindezek komoly mértékben befolyásolják életünket. Illó tehát, hogy fokozottabban vegyük őket szemügyre, s a maguk területén ezek tudatában dolgozzunk.

A Heti Híradó hasábjain az elmúlt évben arról cseréltünk véleményt, hogyan látják nevelésüket olvasóink, mi a véleményük a jelenlegi intézeti gyakorlatról, miként válhatnak aktív részeseivé a nevelési folyamatnak úgy, hogy az valóban eredményes is legyen. Most, továbblépve, a nevelés szintjére nézünk másik állomásról, a munkáltatásról szeretnénk kikérni olvasóink véleményét.

Sokszor megfogalmaztuk e lap hasábjain is a munkáltatás célját, értelmét. A neveléshez hasonlóan, a rendszeres munkavégzés is közös érdek. Az is nyilvánvaló mindenki számára, hogy

a munkás életmódra nevelésnek milyen haszna lehet a későbbiekben, a szabadulás utáni beilleszkedésben. Ezért tapasztalható az a törekvés a büntetés-végrehajtás munkáltatásában, hogy az olyan legyen, amely elősegíti az egyén számára a szakma megszerzését, a rendszeres munkavégzést, s megkönnyíti a majdani elhelyezkedést.

A büntetés-végrehajtási vállalatok, a büntetés-végrehajtási munkáltatás meglévő termelési-műszaki adottságain nem lehet egyik napról a másikra változtatni. Ennek keretei között kell megszervezni — a jövőben is — a termelést. Ha a rendelkezésre álló munkakörök nem is találkoznak mindenkinek az elképzeléseivel, vágyaival, azért érdemes elgondolkozni azon, hogyan lehetne jobban megtölteni a meglévő kereteket tartalommal. Ehhez kérjük olvasóink véleményét, elképzeléseit, javaslatait, bízva abban, hogy az együttes gondolkodás az egyén és a közösség számára egyaránt hasznos lesz.

harmada folyamatosan dolgozik. Összehasonlításként érdemes megemlíteni, hogy tíz évvel ezelőtt ez az arány még a 70 százalékot sem érte el. Kiemelt feladatunk az elítéltek, szigorított őrizetesek munkáltatása. Növelésük, a társadalomba való beilleszkedésük szempontjából jelentős, hogy döntő többségük — mintegy 92-95 százalékuk — folyamatosan, rendszeresen dolgozik és megfelelő színvonalon látja el feladatát. Már az előzőekben is utaltam arra, hogy a szabálysértők nem kötelesek a termelő munkában részt venni. Eppen ezért különösen kedvezőnek tartjuk, hogy a szabálysértők létszámának háromnegyede jelentkezik munkára és dolgozik, főként külső munkahelyeken, kisebb részben a büntetés-végrehajtási intézetekben.

Külön említést kell tenni az előzetesen letartóztatottak foglalkoztatásáról. Korábban munkáltatásukra csak igen szűk keretek között volt lehetőség, így közülük kevesen dolgoztak. Igaz, hogy a megyei büntetés-végrehajtási intézetek nagy részében hiányoztak a munkába állításukhoz szükséges feltételek. A közelmúltban több megyei intézetben új lehetőségeket kutattak fel, s kisebb-nagyobb műhelyeket hoztak létre. Részben itt, részben másutt már meglévő üzemeinkben egyre több előzetest állítanak munkába, így jelenleg a létszám több mint egy-

zet bővítésével, ahol pedig szükséges: módosításával elősegítjük, hogy a munka kijelölésénél jobban figyelembe lehessen venni az elítéltek képességeit, szakmai érdeklődését.

Az elítéltek (fogvatartottak) többsége szakképzetlen, így az eddigieknél erőteljesebben arra törekvünk, hogy a munkában résztvevők részére valamilyen szakmai képzést nyújtsunk. Az elkövetkező időszakban is elsődlegesen a betanítottmunkás-képzés feltételei lesznek biztosíthatók. Az előválogató munka betanítására, begyakoroltatására a jövőben az eddigieknél még nagyobb súlyt kell helyezni. Arra kell törekedni, hogy az újonnan munkába állított elítéltek minél előbb megfelelő teljesítményt és ennek következtében kedvező kereseti szintet érjenek el.

A betanítottmunkás-képzésen belül elsősorban a szabadulás után is hasznosítható szakképzést és ezzel idejüleg állami érvényű bizonyítványt biztosító tanfolyamokat szervezünk. Ehhez az eddigieknél fokozottabb mértékben igénybe vesszük a büntetés-végrehajtási vállalatok, a külső vállalatok, valamint a szakmunkásképző iskolák segítségét, közreműködését.

A szakmunkásképzésben részt vevők számát, az előzőeknél korlátozottabb mértékben ugyan, de szintén növelni kívánjuk. Az úgynevezett gyorsított szakmunkásképzési formákban rejlő lehetőségek még jobb kihasználására törekvünk.

A munkavégzéshez kapcsolódó pozitív viszony kialakulását az anyagi ösztönzéssel is elő kell segíteni. Az anyagi ösztönzésnél alapvetőnek tekintjük, hogy az önmagában ne adjon magasabb jövedelemre bizossítékot, hanem annak csak a lehetőségét teremtsen meg. A fogvatartottak jövedelme csak akkor növekedjen, ha a korábbinál több és jobb minőségű, eredményesebb munkát végeznek.

Nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy a személyi jövedelmek a szakképzettségi és munkakörülményi fokozatokban meglévő különbségeket fejessék ki. A huzamosabb időn keresztül szorgalommal és eredményesen végzett munkát, a példamutató magatartást, a kedvező érdeklődést, a munkafegyelmet javulását — sorosan a munkához kapcsolódva — pénzjutalommal is célszerű ösztönözni. A jutalom összegében (nagyágában) jussom kifejezésre a személyiség munkához való viszonyulásának fejlődése és ösztönözés a teljesítmények emelésére.

Az előzőekben a büntetés-végrehajtási munkáltatás igen összetett tevékenységének egyik fontosabb gondjáról tettem említést és a teljesség igénye nélkül vázoltam az elkövetkező időszak néhány törekvését, megvalósításra váró célkitűzését is.

Munkánk igazán akkor lesz eredményes, ha az elítéltek közül egyre többen felismerik, hogy a rendszeres, folyamatos, szorgalmas munkavégzés nemcsak hasznos tevékenység, hanem az egyén boldogulásának egyetlen lehetséges útja.

Jogszabályban megfogalmazott követelmény, társadalmi igény, hogy a büntetés-végrehajtás egész rendszere, az egyes szervezeti egységek — ezen belül a munkáltatás — összehangolt tevékenysége az elítéltek nevelését szolgálja. A munkavégzés a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának jelentős fázisa, az elítéltek nevelésének fontos eszköze, a nevelési folyamat nélkülözhetetlen eleme.

A büntetés-végrehajtás keretében szervezett munkáltatásban egyebek mellett azonban a foglalkoztatott munkaerővel kapcsolatosan több, az általánostól, a társadalmi gyakorlattól eltérő sajátossággal találkozunk. Ezek közül a legfontosabbak:

Részt veszünk a járműprogramban

— Az intézetekben a bv. vállalatoknál dolgozó fogvatartottak létszáma nem, életkor és szakmai képzettség szerinti összetétele állandóan változik. Míg a szabad életben a vállalatok a meglévő műszaki-technikai színvonal függvényében maguk határozzák meg a szükséges munkaerő létszámát és összetételét, addig a büntetés-végrehajtásnak a mindenkor rendelkezésre álló, változó létszámú és összetételű munkaerőt kell foglalkoztatnia. Ez szükségessé teszi a változásokhoz igazodó munka biztosítását.

— Az elítéltek túlnyomó többsége szakképzetlen. Az egyes csoportok szakképzettsége és rátermettsége eltérő, nem mindig találkozik az adott tevékenységhez szükséges ismeretekkel. Ez szűkíti az egyéniesítés lehetőségeit.

— Korábban a szabad életben sokan nem végeztek rendszeresen hasznos termelő munkát, így nem mindig azonosulnak megfelelően a kijelölt feladatokkal.

— A gyakran cserélődő, változó munkaerő munkavégzés szempontjából nem képez egységes csoportot. Egy részüknek (például a jogerősen szabadságvesztés-büntetésre ítélték, szigorított őrizetesek) kötelező a munkavégzés, míg másoknál (például a szabálysértők) nem, vagy csak bizonyos esetekben (előzetesen

letartóztatottak) előírás, hogy dolgozzanak.

Ezek a sajátosságok a büntetés-végrehajtás munkáltatási rendszerében néha élesebb, néha tompultabb formában, de állandóan jelen vannak, azokkal a munkáltatás során mindvégig számolni kell, annak ellenére, hogy alapvető törekvésünknek megfelelően a fogvatartottak többsége rendszeresen dolgozik, s hasznos munkát végez. Arra törekvünk, hogy mindannyian felismerjék a munkának a társadalomban, az egyén életében betöltött szerepét, s szorgalmasan dolgozzanak, hogy a rendszeres munkavégzés mindennapi igényükké, szükségletükké váljon, szükségletükké váljon.

★

Az elmúlt 20-25 évben folyamatosan kiépült és jelentős mértékben fejlődött a büntetés-végrehajtás munkáltatási rendszere. E rendszerben az elítéltek (fogvatartottak) a büntetés-végrehajtási vállalatoknál, a költségvetés keretében, kisebb részük külső (vállalati) munkahelyeken dolgoznak.

A foglalkoztatási igény és kötelezettség növekedése miatt a vállalatok tevékenységi köre bővült, fokozatosan létrejöttek olyan munkáltatási területek, amelyek megteremtették

a lehetőségét a több irányú munkáltatásnak, illetve foglalkoztatásnak.

A külső vállalatokkal széles körű termelési kapcsolatok, együttműködési formák alakultak ki, amelyek szintén elősegítették munkáltatási feladataink teljesítését.

Nagy lendülettel bővült a munkáltatás, másrészt a különböző fejlesztések elősegítették a hatékonyabb, eredményesebb gazdálkodást, s a korszerű termelést. Sok helyen új üzemek, üzemszárnyak épültek, másutt a meglévőket korszerűsítették, új gépeket, technikai berendezéseket vásároltak.

★

A büntetés-végrehajtási Intézmények jobb ellátása érdekében a költségvetési munkáltatás keretében új, „központi ellátásra” termelő üzemek alakultak. Megkezdődött és folyamatos lett a betanított- és szakmunkásképzés. Ennek az időszaknak legjelentősebb eredménye, hogy a folyamatos és több irányú intézkedés hatására megfelelő szintet ért el a rendszeresen munkát végző elítéltek aránya.

★

Nem kis eredmény, hogy a büntetés-végrehajtás őrizetében lévő személyeknek jelenleg

több mint 82 százaléka dolgozik. Összehasonlításként érdemes megemlíteni, hogy tíz évvel ezelőtt ez az arány még a 70 százalékot sem érte el. Kiemelt feladatunk az elítéltek, szigorított őrizetesek munkáltatása. Növelésük, a társadalomba való beilleszkedésük szempontjából jelentős, hogy döntő többségük — mintegy 92-95 százalékuk — folyamatosan, rendszeresen dolgozik és megfelelő színvonalon látja el feladatát. Már az előzőekben is utaltam arra, hogy a szabálysértők nem kötelesek a termelő munkában részt venni. Eppen ezért különösen kedvezőnek tartjuk, hogy a szabálysértők létszámának háromnegyede jelentkezik munkára és dolgozik, főként külső munkahelyeken, kisebb részben a büntetés-végrehajtási intézetekben.

Külön említést kell tenni az előzetesen letartóztatottak foglalkoztatásáról. Korábban munkáltatásukra csak igen szűk keretek között volt lehetőség, így közülük kevesen dolgoztak. Igaz, hogy a megyei büntetés-végrehajtási intézetek nagy részében hiányoztak a munkába állításukhoz szükséges feltételek. A közelmúltban több megyei intézetben új lehetőségeket kutattak fel, s kisebb-nagyobb műhelyeket hoztak létre. Részben itt, részben másutt már meglévő üzemeinkben egyre több előzetest állítanak munkába, így jelenleg a létszám több mint egy-

zet bővítésével, ahol pedig szükséges: módosításával elősegítjük, hogy a munka kijelölésénél jobban figyelembe lehessen venni az elítéltek képességeit, szakmai érdeklődését.

Az elítéltek (fogvatartottak) többsége szakképzetlen, így az eddigieknél erőteljesebben arra törekvünk, hogy a munkában résztvevők részére valamilyen szakmai képzést nyújtsunk. Az elkövetkező időszakban is elsődlegesen a betanítottmunkás-képzés feltételei lesznek biztosíthatók. Az előválogató munka betanítására, begyakoroltatására a jövőben az eddigieknél még nagyobb súlyt kell helyezni. Arra kell törekedni, hogy az újonnan munkába állított elítéltek minél előbb megfelelő teljesítményt és ennek következtében kedvező kereseti szintet érjenek el.

A betanítottmunkás-képzésen belül elsősorban a szabadulás után is hasznosítható szakképzést és ezzel idejüleg állami érvényű bizonyítványt biztosító tanfolyamokat szervezünk. Ehhez az eddigieknél fokozottabb mértékben igénybe vesszük a büntetés-végrehajtási vállalatok, a külső vállalatok, valamint a szakmunkásképző iskolák segítségét, közreműködését.

A szakmunkásképzésben részt vevők számát, az előzőeknél korlátozottabb mértékben ugyan, de szintén növelni kívánjuk. Az úgynevezett gyorsított szakmunkásképzési formákban rejlő lehetőségek még jobb kihasználására törekvünk.

A munkavégzéshez kapcsolódó pozitív viszony kialakulását az anyagi ösztönzéssel is elő kell segíteni. Az anyagi ösztönzésnél alapvetőnek tekintjük, hogy az önmagában ne adjon magasabb jövedelemre bizossítékot, hanem annak csak a lehetőségét teremtsen meg. A fogvatartottak jövedelme csak akkor növekedjen, ha a korábbinál több és jobb minőségű, eredményesebb munkát végeznek.

Nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy a személyi jövedelmek a szakképzettségi és munkakörülményi fokozatokban meglévő különbségeket fejessék ki. A huzamosabb időn keresztül szorgalommal és eredményesen végzett munkát, a példamutató magatartást, a kedvező érdeklődést, a munkafegyelmet javulását — sorosan a munkához kapcsolódva — pénzjutalommal is célszerű ösztönözni. A jutalom összegében (nagyágában) jussom kifejezésre a személyiség munkához való viszonyulásának fejlődése és ösztönözés a teljesítmények emelésére.

Az előzőekben a büntetés-végrehajtási munkáltatás igen összetett tevékenységének egyik fontosabb gondjáról tettem említést és a teljesség igénye nélkül vázoltam az elkövetkező időszak néhány törekvését, megvalósításra váró célkitűzését is.

Munkánk igazán akkor lesz eredményes, ha az elítéltek közül egyre többen felismerik, hogy a rendszeres, folyamatos, szorgalmas munkavégzés nemcsak hasznos tevékenység, hanem az egyén boldogulásának egyetlen lehetséges útja.

Palotás Miklós
bv. czredes,
a termelési és beruházási osztály vezetője

Szakosított munka a földiken

EZ IS, AZ IS... EZ IS, AZ IS... EZ IS, AZ IS...

TRÉFÁK

A férj reggel ötökör tér haza.

— Hol voltál? — kérde fenyegetően a felesége.

— Tudod drágám, sokszor kérdezted, hová járnék, ha nem lennél a feleségem... szóval onnan jövök.

★

— A kutya éppen olyan okos, mint én!

— Igazán? Ilyet is ritkán hallani! Az emberek általában dicsekedni szoktak a kutájukkal!

★

— A sajtó olyan befo-lyást gyakorol az életünkre, hogy nem is hinnék! — Nekem mondja? Én hirdetésre nősültem!

★

Drágám, beleegyezésedet adtad, hogy a lányod férjhez menjen Lucienhez. És azt tudod, hogy ez a fiú tíz évet ült börtönben?

— Ó, a gazember, a csaló! Nekem ötöt mondott!

Az ifjú drámaíró felesége megkérdezi az ismert kritikust:

— Mi a véleménye a férjem darbjáról?

— Kitűnő... a tolvajok figurái nagyon meggyőzőek. Minden szavukat egy másik darabból lopta...

★

— Tegnap kifizettem az összes adósságát — mondja a leendő após a vőnek. — Van még valamilyen problémája?

— Igen... még egy... A jelenlegi feleségem nem akar tőlem elválni!

★

— Miért takarja le kendővel az akváriumot? — kérdezi a vendég a háziasszonyt. — hogy az aranyhalai hamarabb elaludjanak?

— Nem, ez azért van, nehogy lelki trauma érje őket. Ugyanis hal lesz ebédre!

A fogamzásgátló tabletta

Az 1960 óta szájon keresztül fogamzásgátlókat szedő 40 millió amerikai nő körében nem fordul elő gyakrabban az emlőrák, és bizonyos rákfajták esetében a tabletta csökkentette a rákos megbetegedések veszélyét.

Az első tanulmánycsoport keretében különböző szövetségi egészségügyi intézmények hasonlították össze több mint 1000 rákos nőt, több, mint 1000 egészséges nővel. A nők kora 20 és 54 év között volt. A megállapítások:

- a tabletta szedése nem növelte az emlőrák kialakulásának veszélyét;
- a petefészekrák kockázata jelentősen csökkent országos méretekben, és évente több mint 1700 rákos eset kifejlődését előzték meg;
- a méhnyálkahártyarák veszélye felére csökkent azoknál a nőknél, akik kombinált ösztrogén-progesztin tablettát szedtek legalább egy évig. Évente és országos méretekben mintegy 2000 esetet előztek meg.

Újra szabályozni kell a zajvédelmet

Az ember jóval többet hall, mint eddig felfedezték. A duisburgi egyetem az elektroakusztika és ultrahangtechnika szakterületén folytatott kísérletek során kiderült, hogy az emberi fül 40 ezer Hertzig képes hangokat érzékelni. Eddig 16 ezer Hertz számított a határnak. A duisburgi tudósok Joachim Herbartz irányítása alatt olyan speciális hangforrások segítségével jutottak erre a felismerésre, melyek megfelelő tisztaságú magas hangokat is ki tudnak sugározni.

Az egyetemen bejelentették, hogy a felfedezés alapján nemzeti és nemzetközi zajvédelem-szabályozási bizottságok már az érvényben levő előírások módosítását vitatják. Zajártalmat ugyanis jelenleg csak az eddig feltételezett hangfrekvencia-tartományban, 16 ezer Hertzig állapítanak meg. Az ezt az értéket meghaladó magas frekvenciákra, melyek sok munkahelyen jelentkeznek, eddig még semmiféle norma nem volt érvényes.

Felfedezés „Neander-völgyben”

Amerikai tudósok most éppen azon fáradoznak, hogy egy homoktömbből kiszabadítsanak egy csontvázat, amely az első, egyiptomi földön talált „neander-völgyinek” bizonyulhat. A washingtoni Smithsonian Institute történelmi előtti emberfejlődési szakértőjének, Dale Stewartnak a közlése szerint szinte teljes épségben maradt csontváza van szó, amelyet Fred Wendorf amerikai geológus talált az Asszuáni gát közelében. A környékbeli kőzetek kora alapján Wendorf a leletet 60-80 000 évesre becsüli.

Stewart szerint a neander-völgyi ember nem tekinthető az újkori ember közvetlen elődjének, még ha őseik közé is. A neander-völgyi feltehetően egy oldalágat képez, amely mintegy 40 000-től 100 000 évvel ezelőttig élt Európában, Ázsiában és Afrikában, azután ismeretlen okból kihalt.

Elhízott japán tizenévesek

Japán városaiban túlnyomórészt alacsony, vékony termetű embereket láthatunk az utcákon. De sok fiatal már magasabbra nőtt szüleinél. Egy átlagos, 17 éves fiatalember ma 170 cm magas, vagyis 9,5 centiméterrel magasabb, mint 1948-ban. A lányok 5 centiméterrel magasabbak és most 157 cm-t érnek el. A nyugati testmagassághoz való közeledést általánosan örömmel fogadják, de a kis kövérkék, akiket elsősorban a gyerekek és a fiatalok körében találhatunk, jelentős gondot okoznak a táplálkozástudomány foglalkozó tudósoknak. A japán tizenévesek, akik szívesen másolják az amerikai divatot utánozzák az amerikai étkezési szokásokat is: gyorsan elkészíthető ételeket esznek, hamburgert, hasábburgonyt vagy mélyhűtött galuskát.

Ásványi anyagok a tengervízből

A leningrádi Mehanobr Intézetben színes fémek nyertek azokból az ásványi nyersanyagokból, amelyeket kutatóhajók 4-5 kilométer mélyséig hoztak felszínre. Az intézetben kidolgozták a világtegernek nyersanyagainak feldolgozására szolgáló ipari technológiákat.

Többféle lehetőség van ezeknek az ásványi nyersanyagoknak a felhasználására, amely anyagok kiegészíthetik a szárazföld kimerülő készleteit — jelentette ki Jurij Gul, az intézet egyik vezető szakembere a TASZSZ-nak adott interjújában. Igen gazdagok a kálitársaik annak a technológiának, amellyel a tenger vizéből ásványi anyagok nyerhetők. A tenger vize köbméterenként 1,3 kg magnéziumot, 30 kg nátrium-kloridot és 66 gram brómot tartalmaz. Azonkívül vi-

szonylag könnyen hozzáférhető ércartalmú koncentráció található a homokpadozatokon.

A tudósok nagy figyelmet fordítanak mélyen fekvő lelőhelyek felkutatására is. E lelőhelyek közül az egyik leggazdagabb a Clarion-Clipperton övezet, Közép-Amerika és Hawaii között. A tengerfenéken itt köbméterenként kb 12 kg vegyes érc található, amely nagymennyiségű értékes komponenset tartalmaz.

Már a közeli években lehetővé válik, hogy a tengerből ásványi kincsek kitermelésére és feldolgozására rentábilis üzemeket létesítsenek. A jelenlegi technikai potenciál lehetővé teszi, hogy nagy mennyiségben állítsanak elő üsző ércelőkészítőt bevezetőket és más szükséges, bonyolult technikai berendezéseket.

Egy legenda vége: Mozart jól keresett

Csak részben igaz a jól ismert romantikus történet a koldusszegény zseniről, Wolfgang Amadeus Mozartól, aki csodálatos zeneművekké ajándékozta meg a világot. Mozart korántsem állt rosszul anyagiilag, ellenkezőleg: igen jól keresett — közölte nemrég a salzburgi Mozarteum nemzetközi alapítvány tudományos vezetője, Rudolph Angermüller. A Mozart-kutató egész nyugtalmat hozott össze Európá archívumaiból állítása bizonyítására. Gazdaságtudományi tanulmányok szerint egy bécsi polgárcsalád 1780 körül nagyon jól megélt évi 500 forintból. Mozart első salzburgi állásában (1772) csak 250 forintot kere-

sett ugyan évente, második állásában, 1779-ben azonban már 450-et, és 1788-tól a bécsi udvarban 800 forint fixfizetést kapott. Ehhez járultak még a koncertekből, operaelőadásokból, kiadói honoráriumokból, tanításból származó gyakran tekintélyes jövedelmei. Figurájáért 450 forintot kapott, és 1784-ben a zeneszerző éje év alatt csak hangversenyekkel 10 000 forintot keresett.

Hogy miért voltak Mozartnak mégis örökké anyagi gondjai, a zenetudós azzal magyarázza, hogy kezdettől fogva nála módosabb társadalmi körökben mozgott, és nem akart mögöttük lemaradni.

A tunguz meteorit rejtélye

1908. június 30-án reggel Kelet-Szibéria lakosai különös jelenség tanúi voltak: hatalmas égő test zuhant a földre, a becsapódást vakító fényjelenség, majd mintegy 1000 kilométeres körzetben hallható mennyörgés követte. Július első napjaiban pedig Közép-Ázsia, Kelet- és Nyugat-Európa nagy részén nem közszótta be az éjszaka, hanem folyamatosan világos volt. Nagyjából így írható le az, amit a tudomány a mai napig tunguz meteorit rejtélye néven emleget.

Már maga az elnevezés is árulkodik — hiszen a mai napig nem bizonyos, hogy valóban meteorit csapódott-e a szibériai tajgába. Nem tudni azt sem, hogy ha meteorit volt, azok melyik fajtájához tartozott, s ha mégis valami más volt, akkor mi volt az. A nyomokból még az sem deríthető ki, milyen anyagból állt a becsapódott test. Ami még meglepőbb: egyelőre nem sikerült találni egyetlen milligramnyi olyan anyagot sem a vidéken, amely bizonyíthatóan a „tunguzkával” került volna Földünkre.

Az esemény 75. évfordulóján, Krasnojarszkban gyűltek össze mindazok a tudósok, akik a rejtély megfejtésén dolgoznak.

Annyi bizonyos: a jelenség energiája nagyrejű termokleáris robbanás energiájához hasonlít.

Aforizmak

A szerény munkateljesítményeket legcélsebb szerény fizetéssel kompenzálni.

★

A jó munkához nem elég, ha nem alszunk el munkahelyünkön. A lelkiismeret is fel kell ébresztenünk magunkban.

★

A kételkedés megóv a kétségbeeséstől.

Új könyvek

Kertész Erzsébet: KOSSUTH ZSUZSANNA
Kossuth Könyvkiadó, 1983.

Köte: 25 Ft.

A Kossuth család életébe már jóval a szabadságharc előtt beleszólt a történelem. Zsuzsanna — bátyja, Kossuth Lajos révén — egész fiatalon megismerkedett kora égető problémáival. A szabadságharc idején mint a tábori kórházak főápolónője, fáradságtól járta az országot. A világsi fegyverletétel után többször bebörtönözték, végül emigrálnia kellett. A jellemükben oly sok hasonlóságot mutató testvérpár kapcsolatának ábrázolása külön érdeme az életrajznak.

Karácsony Benő: A MEGNYUGVÁS ÖSVÉNYEIN
Helikon Kiadó, 1983.

Köte: 61 Ft.

Felméri Kázmér, a Napos oldal rokonszenves hőse kiábrándulását, keserűségét a „megnyugvás ösvényein”, a természeti világ oltalmában kívánja kiheverni.

A népmesék hangulatát felidéző történet során felejtetlenül kedves alakokkal ismerkedhetünk meg. Karácsony Benő mesteri kézzel változtatja a humort a lírával finom ironiával formálja meg talpig becsületet, ám „élhetetlen” alakjait. „En az olvasónak írok” — vallotta és hozzátette: „Nem vagyok jó, de meg merném jósolni, hogy nincs messze az idő, amikor nem lesz bűn az érthető szöveg és az élet szeretete.”

Szabó Lőrinc: LÓCI ÓRIÁS LESZ (Móra Ferenc Könyvkiadó, 1983.)

Köte: 53,— Ft.

Szabó Lőrinc klasszikus értékű költői műveiből Stinert Ágota gondos válogatása egybegyűjtötte itt mindazt, ami csak a gyerekeknek készült vagy nekik szól: versek gazdag sorát és műfordításaitól kis ízelítőt. Würtz Ádám lírai hangulatú, szellemes rajzai élénk varázsolják Szabó Lőrinc meleg, költői világát.

Piotr Korda: KISELEFÁNTOK, MAJMOCSKÁK (Móra Ferenc Könyvkiadó, 1983.)

Köte: 25 Ft.

Piotr Korda a varsói állatkert orvosaként az állatok számunkra gyakran rejtélyes viselkedéseit figyelte meg. Megmagyarázza az ösztönös tevékenységek mozgatórugóit, és választ ad olyan kérdésekre is, hogy miképpen „tanulnak” az állatok. A kötetet Sajdik Ferenc szellemes grafikái díszítik.

Jurij Szenkevics: PAPIRUSZHAJÓVAL AZ ATLANTI-ÓCEÁNON ÁT (Gondolat Könyvkiadó, 1983.)

Köte: 46 Ft.

Heyerdahl már beszámolt olvasóinak a Rá-expedíciók eseményeiről, Jurij Szenkevics mégis új adalékokkal szolgál az úti beszámoló kedvelőinek. Bár ugyanarról az expedícióról, ugyanazokról az emberekről írták, Szenkevics könyve mégis sok újat nyújt. Ő nem a vezető szemével nézte társait, hanem mint orvos, mint barát. Naplójából izgalmas kép tárul elénk arról, hogyan tudott az Atlanti-óceán közepén összezárva élni, dolgozni, a kiválás minden lehetősége nélkül, hét különböző nemzetiségű, életkorú, vallású, világnézetű, műveltségű ember.

Slawomir Mrozek: ZUHANÁS KÖZBEN (Európa Könyvkiadó, 1983.)

Fűzve: 23 Ft.

Az ismert lengyel író elbeszéléseivel torzító tükröt tart a világ elé. Egy-egy situáció váratlan fejtejtőre állításával, egy-egy gondolat végtelenig feszítésével mutatja meg a dolgok bonyolult szövetét, a világ fonákját.

Kitéró válasz

Jean Anouilh, a kitűnő francia író egy újságról arra a kérdésre, hogy mi a véleménye a Bibliában szereplő mennyországról és pokláról, így válaszolt: — Vissz. 1., függ. 14., vissz. 20.

Vizszintes: 1. A válasz első része (zárt betűk: E, I, E, L). 14. Egyiptomi képirás. 15. Az északi mitológiában a germanok főistene. 16. Szörpöt fogyaszt. 17. Becezetű női név, augusztus 18-án van a napja. 19. Fekér része. 20. A válasz harmadik, befejező része (zárt betűk: S, V). 22. Kis Adám. 23. Egyforma betűk. 24. Lárma, zenebona. 26. Érgép, amely forgólappal kerékekkel áramló anyag energiáját alakítja át mechanikai munkává. 28. ... poetica. 29. Tojás németül (E). 30. Kettőzve és egy ékezetel: álljunk csak meg! 31. Tapszféle! 32. Kézimunkázik. 33. Olasz város. 36. A könnyű városok városa Amerikában. 38. Minden rendben! 39. Igeképző. 40. A női nemhez tartozik. 42. Számnév. 43. Lista közepe! 45. Tészta jelzője lehet. 46. Belső sugallat, sejtélem. 49. Tiszta súly. 50. Nagy lakoma. 52. Kezdődik a zene! 53. Sziget Franciaország nyugati partjánál. 54. Római számok, 1501 az összegük. 55. Fiume falat. 58. Csuk és ... ; Gajdar műve. 59. Kévs és kevésből! 60. Napszak. 63. Esszel 'fel-fog. 65. Olasz, spanyol és osztrák autók betűjele. 67. Fennsík. 69. Dízels dízhely. 71. Intézményből végleges távozásra szóló fel. 74. Ellenlét, feltűnő különbség.

Függőleges: 2. Visszasír! 3. Ünköltés. 4. Vigyáz, felügyel. 5. Radar. 6. Némán inog! 7. Vízgőzvé válik. 8. Te meg én. 9. Finn és orosz autók betűjele. 10. Árpád idejében bolgár fejedelelem volt. 11. Véd, ford. 12. Paulay utóneve. 13. Az ezekben gazdag élet nem volt hiábavaló. 14. A válasz második része (zárt betűk: S, M, H, E). 18. USA-tagállam. 21. Tehén mondja. 25. ... de Janeiro. 27. Beleegyezés.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14										15		
16								17		18		19
		20							22			23
24	25			26			27					28
29		30				31				32		
33	34			35		36		37			38	
		39		40	41					42		
43	44			45				46	47			48
49						50		51		52		53
54				55	56				57		58	
59				60							61	62
63	64			65		66				67		68
69				70		71				72		73
										74		

28. „Ki áll ... a szirtetön?” legnagyobb a Balaton. 73. Néman int!

Beküldési határidő: 1983. október 21.

A Heti Híradó XXVII. évfolyam 39. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:
Műlik a nyár, holnapra már más idő lesz, hús, esős; görnyedt hátú házak között botorkálni kezd az ősz.
Könyvjutalmat nyertek: Sándor Béla elítelt, Eger; Farago Vilmos feszültség gyakorlati egysége. 64. Folyami hajó legje is lehet. 66. Lak kevert betű. 68. Tíbor elzeter. Főv. Bv. Intézet I. Giczi Annamária elítelt, Kaloeca.

SPORT

NB I

Szoros eredmények

Az első osztály nyolcadik fordulójában szenzációnak számít, hogy félbeszakadt (külön cikkben számolunk be az esetről) az FTC-Haladás összecsapás. Meglepetés, hogy az idény legjobb játékát nyújtó Rába — két büntető kihagyásával — pontot vesztett otthon. De ugyanígy érdekes a Vasas hazai pontvesztése, a Tatabánya idegenbeli győzelme. Nem hozott csodát a Nyíregyháza edzőváltása, simán kikapott a kupában jól szereplő Honvédtól, s a szurkolók csalódtak a Dózsa diósgyőri szereplésében, bár Temesvári edző szerint mindent megpróbáltak a lilák. Jellemző volt, hogy minden mérkőzésen szoros eredmény született, bár ez nem feltétlenül jelenti a színvonal-növekedést.

FTC—Haladás	2-2
(félbeszakadt)	
Nyíregyháza—Honvéd	0-2
Diósgyőr—Dózsa	0-0
Rába—SZEOL	1-1
Pécs—Tatabánya	0-1
Vasas—ZTE	0-0
Volán—MTK-VM	2-2
Videoton—Csepel	1-0

Húsz gól a kilencedik fordulóban, amelyből a Videoton négyet, a Csepel és a Rába ETO három-háromat „vállalt”. De ez még önmagában nem mond el mindent a fordulóról, hiszen a két, versenyt futó csapat, a Bp. Honvéd és a Tatabánya ha nem is góllal, hanem

járult hozzá a forduló mérlegéhez, hanem csak egy-góllal, de az két-két pontot hozott a két, versenyt futó együttesnek. Alighanem a forduló legváltozatosabb és legváratlanabb eredményét a Rába ETO—DVTK összecsapás hozta. Félidőben még 2:0-ra vezetett a diósgyőri gárda, ekor fűtült a győri közönség, de amikor kiegyenlített csapata, sőt a győzelmet is megszerzte — már tapsolt. Fűtő és taps — együtt jár a labdarúgással...

Csepel—PMSC	3:0
SZEOL—ZTE	0:0
Videoton—Nyíregyháza	4:0
Bp. Honvéd—Vasas	1:0
Haladás—Volán	2:2
Tatabánya—MTK-VM	1:0
Rába—DVTK	3:2
Ú. Dózsa—Ferencváros	1:1

AZ NB I ÁLLÁSA

1. Bp. Honvéd	9	6	2	1	16	6	14
2. Tatabánya	9	6	2	1	15	8	14
3. Videoton	9	6	1	2	19	5	13
4. Ú. Dózsa	9	4	4	1	19	13	12
5. Rába ETO	9	3	6	—	17	13	12
6. Csepel	9	4	1	4	15	11	9
7. Vasas	9	3	2	3	10	9	9
8. Volán SC	9	2	4	3	13	18	8
9. Haladás	8	3	1	4	9	11	7
10. DVTK	8	2	3	3	7	9	7
11. PMSC	9	3	1	5	11	14	7
12. MTK-VM	9	3	1	5	11	16	7
13. ZTE	9	2	3	4	4	10	7
14. SZEOL AK	9	1	4	4	10	17	6
15. Ferencváros	7	1	2	4	10	16	4
16. Nyíregyháza	9	1	2	6	7	17	4

A 2:2-es állásnál félbeszakadt Ferencváros—Haladás mérkőzés eredményét nem számítottuk be. Az FTC—DVTK mérkőzést november 9-én játsszák.

NB II

Eger, Debreceni MVSC versenyfutás

A labdarúgó-bajnokság 11. fordulójában a DMVSC ritkán látható potyagóllal győzött Veszprémben, és egy pontra megközelítette a listavezető egri gárdát. A másik volt NB I-es együttes, a Békéscsaba otthon ismét figyelemre méltó győzelmet ért el, és lassan felzárkózik az élcsoporthoz.

Siófok—Szabó L. SE 2-2 (2-1). Siófok, 1500 néző. V.: Segovits, G.: Pardavi, Petykó, ill. Szirják, Wittmann.

Nagykanizsa—Hódmezővásárhely 2-1 (1-1). Nagykanizsa, 3500 néző. V.: Palotai, G.: Kelemen, Simon, ill. Tassai.

D. Kinizsi—Eger 1-1 (0-1). Debrecen, 2500 néző. V.: Köböl, G.: Bruder ill. Varga.

Kazincbarcika—Ganz-MÁVAG 2-1 (0-0). Kazincbarcika, 8000 néző. V.: Gáspár, G.: Leskó (2), ill. Boda.

Baja—Szolnok 2-1 (1-0). Baja, 2700 néző. V.: Kovács II. G.: Prikidanovics (11-esből), Janicsák, ill. Szabó.

22. sz. Volán—Ózd 4-1 (2-0). Rákospalota, 2000 néző. V.: Horváth G. G.: Bartosik (2), Vad, Goschler, ill. Mohácsi.

Kecskemét—Keszthely 2-2 (0-2). Kecskemét, 2500 néző. V.: Mészáros, G.: Major, Halász, ill. Ravasz (11-esből), Nagy.

Békéscsaba—Szekszárd 4-1 (3-0). Békéscsaba, 2000 néző. V.: Hazafi, G.: Melis (3), Kanynári.

Sopron—Salgótarján 1-1 (1-1). Sopron, 2500 néző. V.: Hamar, G.: Dercsár, ill. Kovács II.

Bakony Vegyész—Debreceni MVSC 2-3 (1-1). Veszprém, 4000 néző. V.: Szabó B. G.: Görbicz, Németh, ill. Selyem, Tóth E., Paróczai.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Eger	11	7	3	1	25	13	17
2. DMVSC	11	5	6	—	19	11	16
3. HMSE	11	5	4	2	20	10	14
4. Nagykanizsa	11	4	5	2	23	25	13
5. 22. sz. Volán	11	6	1	4	20	23	13
6. Békéscsaba	11	4	4	3	28	17	12
7. Szolnok	11	4	4	3	20	15	12
8. Bakony V.	11	5	2	4	22	24	12
9. Salgótarján	11	4	3	4	18	13	11
10. Ózd	11	3	5	3	19	17	11
11. Siófok	11	5	4	2	25	14	10
12. Baja	11	4	2	5	21	22	10
13. Kazincbarc.	11	4	2	5	21	22	10
14. Kecskemét	11	4	2	5	18	20	10
15. Szabó L. SE	11	2	4	5	16	16	9
16. Szekszárd	11	3	3	5	8	16	9
17. Sopron	11	3	3	5	9	18	9
18. Keszthely	11	1	6	4	11	14	8
19. D. Kinizsi	11	2	7	11	21	6	6
20. Ganz-M.	11	—	4	7	12	27	4

A Siófok eredményéből 4 büntetőpont levonva.

Egy fej a Honvédból

Dajka László (24 éves) a szerdai győztes kupameccs három góljának szerzője, a 120 perc telte után néhány másodpercig nem érezhetett talajt a lába alatt. Az öt ünneplő szurkolók a levegőbe dobálták, magyar játékost roban ért ilyen megtiszteltetés.

— Hol kezdett futballozni?
— 1973-ban lettem igazolt játékos Kisvárdán, oda jártam gimnáziumba. A katonaság után 1979-ben kerültem a Honvédhoz.

— Hogyan alakult a sorsa a továbbiakban?
— Jól ment a játék nekem is és a Honvédnak is, 1980-ban válogatott lettem. A spanyolok ellen rendben volt minden, az osztrákok ellen már kevésbé. Prohászkat kellett volna fognom, nem sikerült, „mezégtem”. A következő, NDK elleni találkozón már kevesebb önbizalommal léptem pályára.

Hiába, támadó játékos vagyok, nem erősségem az emberfogás. Részt vettem még a dél-amerikai túrán, majd apró félreértések miatt kimaradtam a válogatottból.

— Mik voltak ezek az apró félreértések?
— Nem szívesen beszélek erről. Feleséggem beteg lett, három nap szabadságot kértem, hogy míg vidékről feljönnek a szülei, ápolhassam. A másnapi sportlapon megjelent pár sor, hogy Dajka családi okok miatt lemondta a válogatottságot.

— Mi történt ezután?
— Jó fél évre volt szükségem, hogy összeszedjem magam. Ezután jött a sérülésem, sokat kínlódtam. Türelmetlenül, túl korán kezdtem újra a játékot, és ez megbosszulta magát. Idén május—júniusra gyógyult meg teljesen a térdem. Ismét bekerültem a válogatottba.

Botrány az Üllői úton

Mibe kapaszkodhat a Ferencváros?

Színvonalas volt az első felvonás, amíg a labda lehetett a főszereplő. A darab második része egyértelműen szomorújáték mindazok számára, akik a sportért, a nemes küzdelemért mentek ki az Üllői úti pályára.

Úgy tűnt, hogy végre felébred hosszú Csipkerózsika-álmából a zöld-fehér gárda, mert egyes időszakokban szemre is tetszetősen, korszerűen futballoztak. Am az 56. perc eseménye megakadályozta, hogy végre a várva várt győzelmet ünnepelhessék.

2-2-es állásnál Bükli játékező vezető lefújta a mérkőzést, és a 7000 néző hiába várta a folytatást.

Miért harsant fel idő előtt a hármas sípszó? A lelátóról csak annyit lehetett látni, hogy Hegedűs, a szombathelyiek kapusa az ötösön belül görnyedten ül, és fájdalmas arccal a fejét fogja. Később kiderült, hogy a corpus delicti, vagyis a bűnjel egy metrókocsi kapaszkodófogantyúja. A Nagyvárad tér felőli kapu mögül célozták meg vele Hegedűst.

Öt perccel később az öltözőfolyosón valósággal dél-amerikai hangulat uralkodik. Kiabálások, innen-onnan felcsattanó szópárbajok kommentálják az eseményt. Az indulatok törvényszerűen magásra csapnak, ki így, ki úgy értékeli a történeteket. Egyvalamiben azonban egyetértenek: a gátlástalan tettest mindenki elítéli. Szándéka egyértelmű volt, még akkor is, ha folyik a vita arról, hogy hol és hogyan találták el a mintegy 20 dekás vasdarral a szombathelyi kapuvédőt.

Pozsonyi Lajos, a Ferencváros volt válogatott jégkorongkapusa fotóriporterként guggolt a szombathelyi kapu mögött. Ó váltig hangoztatja, hogy nem találta el Hegedűst a jó húsz méter repült metrófogantyú. Állításának igazolására több labdaszedő gyereket hív oda. Ennek ellenére, a tény tény marad: aki bedobta a tárgyat, az minden bizonnyal pontosabban akart célozni, nem rajta múlt, hogy nem okozott súlyosabb sérülést.

Tíz perccel később, az öltözőfolyosón Losonci Tibor, a Ferencváros ügyvezető elnöke a következőket mondja:

— Nem azonos a Ferencváros tisztességes drukkerrei-

vel az ilyen elvetemült rendbontó. Ideje, hogy ezt a reinitens réteget végre leválasszuk szurkolótáborunkról. Minden törvényes eszközt megragadunk arra, hogy a jövőben ne engedjünk ilyen garázdákat az Üllői úti pályára. Az FTC elnöksége már a jövő hét elején meghozza azokat az intézkedéseket, amelyekkel megpróbál végre rendet teremteni a lelátón. Egyszerűen nem tudok napi-rendre térni a történetek felé, és elszomorít, hogy nem volt egyetlen ember, aki lefogja a dobásra lendülő kezét.

Mészáros József mesteredző, az FTC volt edzője és egykori válogatott játékos:

— A legmesszebbmenőkig elítélem a történeteket, s gondolom, mindenki ezt vallja, aki szereti ezt a klubot. Megengedhetem, hogy ilyen emberek a Fradi-zászló alá álljanak, és rendbontásra használják ezt a 84 éves, nagy múltú klubot.

Húsz perccel később, a Szombathelyi Haladás öltözőjében: Molnár Péter, az MLSZ hivatalos ellenőre a két egyesület sportorvosától, továbbá egy igazságügyi orvosszakértőtől véleményt kért Hegedűs sérüléséről.

Dr. Juhász József főorvos, a Ferencváros vezető főorvosa az alábbiakat állapította meg:

— Szombathelyi kollégám elmondta, hogy a kapus szédül és ájulás környékezi. Amikor megvizsgáltam, vérnyomását rendben találtam, és szemtüneteket nem tapasztaltam. A jobb füle mögött egy csecsemőtenyérynnyi vörösfolt volt, ám duzzanat nem keletkezett. Kértem a szombathelyi csapat vezetőit, hogy tegyék lehetővé, hogy a Sportkórházban még tüzetesebb vizsgálatnak vessük alá a kapust. Ehhez nem járultak hozzá, saját felősségükre autóbusszal hazavitték Szombathelyre.

Harminc perccel később, az FTC klubházában már elterjedt a hír, hogy a Ferencváros szurkolói még a nézőtérre elfogták az ittas Czabai István 21 éves, dömősi villanyserelőt, akit a rendőrség őrizetbe vett.

Legújabb: az MLSZ fegyelmi bizottsága a pályán elért 2:2-vel igazolta a találkozót. Az FTC-nek három hazai mérkőzést a fővárostól legalább 50 km távolságban kell játszania.

VÍZILABDA

Bajnok a Vasas

Nem sikeredett túlságosan izgalmasra a vízilabdázók bajnoki forgatókönyve. Unalmas a csapatok úgynevezett oda-vissza játszsza az alsóház-felsőház beosztás, de hát erről sok szó esett már az újságok hasábjain. Egyvalamiben mégiscsak szerencsés volt azonban a kiírás, hosszú hetekig úgy tűnt, hogy a Vasas és a BVSC látványos párharcra az elsősgéért csak az utolsó két fordulóban dönt el a piros-kékek javára. Mindkét csapat jól játszott mérkőzésről mérkőzésre s a nézők örömeire valósággal serkentették egymást a győzelmeikkel. A BVSC-nél egy kis zökkenő következett, váratlanul 3 pontot is elhullajtott a gyengébbekkel szemben...

A két csapat szombaton lejátzott mérkőzése igazolta a Vasas nagyobb rutinját, klaszsisztát — 10-9-re nyertek és ezzel megszerezték a bajnoki címet.

Rusorán Péter munkabírása egyenesen imponáló. A római EB után egy napot sem lazított, egymás után vezette az edzéseket a Vasasban. Ő sem szeret veszíteni, nem egyszer a Komjádi uszodában vagy a Sportuszodában egy-egy eldugott zugában pihengetett néhány órát, úgy próbált felfrissülni. Jól dolgozott a sportklubnál is, a Vasas egyszer sem ingott meg, pontot sem vesztett. Faragó, Kenéz, Csapó, Budavári számolatlanul lötte a gólokat az ellenfeleknek. Senkit sem kíméltek. Rájuk a BEK mérkőzősorozata vár. Nem könnyű feladat, hiszen némely ország válogatottja megegyezik a klubcsapattal.

A vasárnap véget érő bajnokság egyik nagy viharát a Volán kavarta, felhasználva nem-

csak a kedélyeket borzolta fel, hanem bizony a tényeket is megváltoztatta. Emellett a negatív szenzációt az egykor jobb napokat megért Ferencváros és a Medicor OSC szolgáltatta. Kritikán alul szerepelnek, az OSC a KSI-vel együtt osztályozóra kényszerül, az OB I-ben maradásért. Az FTC-ben évek óta sokasodnak a megoldatlan kérdések, a legutóbbi fejlemények: Müller disszidált, Szollár ugyan nem hagyta el az országot, de az uszodák környékéről eltűnt. Ő sem játszik a Fradiban. Szívós István valaha kitűnő játékos volt, de esetében bebizonyosodott, hogy nehéz az edzői élete. Segítőjével Kemény Ferencsel 1983-ban nem sok credmínvt képes felmutatni. Hol van már a hírnév, a dicső múlt?

A Medicor OSC sem talál magára, nehéz időket él át, kérdés mennyi idő és új játékos szükségeltetik, majd a talpraálláshoz.

A vidéki vízilabdásport erősödése mellett a legkellemesebb színfolt viszont a KSI játéka volt. A fiatalok úde pólója olykor elragadtatta a nézőket, s jócskán szereztek pontokat is. Dömötör Zoltán vezető edző és kollégái mesteri munkát végeztek, valamennyi csapatuk jó benyomást keltett. A KSI eredményei alapján nem búcsúzik feltehetően az OB I-től, de kérdés, hogy 1984-re is együtt marad-e ez a tehetséges, jó szellemű társaság?

A vízilabda-bajnokság befejeződött, de a sportágnak ezután következik még néhány látványos, közönségsikerre számot tartó eseménye a Magyar Népköztársasági Kupa, a BEK és a KEK.

Nem lesz könnyű a B-ben

Ősz elején — jegesekről

Márciusban végleg polgárjogot nyert Magyarországon a jégkorongozás. Minden szurkolónak emlékezetes marad az a heroikus küzdelem, amellyel a magyar válogatott rukkolt ki a Budapestben rendezett C-csoportos világbajnokságra. Az a sportág, amely napokon át meg tudta tölteni a Budapest Sportcsarnok nézőtérét, érdemes a támogatásra és a siker, amellyel a válogatott kiharcolta a B csoportba jutást, egyben biztató szemléletváltozást is jelez.

Az ünnepnapok azonban véget értek, s új szezon, új feladatok előtt áll a honi korong-sport.

— Már a VB záróbankettjét követő napon megkezdődtek a „munkás hétköznapok” — mondja Boróczy Gábor szövetségi kapitány. — A B-csoport sokkal komolyabb követelményeket ró ránk, ott már nem lehet csak lelkesedéssel, küzdeni akarással talpon maradni. Sok mindenben fejlődünk kell. Gondolok itt elsősorban a korcsolyázó tudásra, a gyorsaságra. Bővítünk kell technikai repertoárunkat, és számos új taktikai elemet kell megtanulnunk. Jövőre olimpia lesz, nincs világbajnokság. Így két év áll rendelkezésünkre egy ütőképese csapat kialakítására.

— Változtak-e a feltételek, a lehetőségek?

— Az elmúlt időszakhoz képest szembetűnően. Soha még ennyi jeges edzést nem végezhetünk, mint mostanában. Ebben a külföldi edzőtáborozáson kívül közrejátszott, hogy a Budapest Sportcsarnokban állan-

dóan van jég. Gondjaink természetesen vannak. Nem sikerült megfelelő edzőmunkásokat játszani, és a szerelések dolgában sem állunk valami jól.

— Feladatok?

— Az Újpesti Dózsa a héten Franciaországba játszott (4-6), BEK-meccsre. A lila-fehérek Davidov mester irányításával készülnek. A visszavágót október 20-án Debrecenben vívják. A hónap közepén a Volán rendez Székesfehérvárott nemzetközi tornát. Ezt követi a MÁLV Kupa, amelyen a Dózsa, az FTC és a Volán vesz részt. Aztán a bajnoki nyitány. A válogatott Jugoszláviában mutatkozik be két mérkőzéssel. Déli szomszédaink idén estek ki a B csoportból, s mint az olimpia házigazdái, szeretnének jól felkészülni. Decemberben egy szófiai és egy dániai nemzetközi torna következik, januárban a Magyar Nemzet Kupa, majd ismét Franciaországban játszunk. Március végén részt veszünk azon a kupán, ahol minden olyan együttes elindul, amelynek nem sikerült magát az olimpiára kvalifikálnia. A válogatott keretben több fiatal játékos is helyet kapott.